MUZEJSKI RAVNATELJ
LJUBLJANA JUGOSLAVIJ

Št. 184 Poštnina poračunjena (C. C. con la posta) V Trstu, v četrtek, 4. avgusta 1927. Posamezna številka 30 cent. Letnik LII

# EDINOST

List izhaja vsaki dan [illegible] nedeljka. Naročnina: za 1 mesec L 8.—, 3 mesece L 22.—, [illegible] leto L 75.—, v inozemstvo mesečno L 6.50 več. — Po[illegible] stot. — Oglasnina za 1 mm prostora v širokosti 1 kolo[illegible]ske in obrtne oglase L 1.—, za osmrtnice, zahvale, [illegible] 1.50, oglase denarnih zavodov L 2.— [illegible] prvi strani L 2.—

Uredništvo in upravništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57 Dopisi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar pa upravništvu. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne «Edinost». Podurednštvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 327. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

## Notranje-politični položaj v sovjetski Rusiji v zadnjem času

(Poroča J. Ed. Šrom)

**Pripomba.** G. J. Ed. Šrom, s čigar izvirnim prispevkom moremo danes postreči čitateljem, je znan češki publicist in eden najboljših sodobnih poznavalcev povojne Rusije, katero proučuje že leta na licu mesta. Naslednji dopis analizira na podlagi direktnih opazovanj dogodke in položaj po prekinitvi odnošajev z Anglijo in atentatu v Varšavi.

Po prelomu z Anglijo in po dogodkih, ki so mu neposredno sledili in ki so zaznamovani s krvjo rdečih in belih, se razvijajo sedaj dogodki v sovjetski Rusiji povsem naravno. Res, da so pričeli sovjetski listi objavljati spočetka bolj poredkoma, pozneje pa vedno bolj pogosto senzacionalne vesti o vstajah in atentatih, o krvavih spopadih itd. Bilo je za časa revolucije, ko se je mogla napisati še tako bujna fantazija po dragi volji in je vsaka izgledala resnična. Toda dandanes, ko se je mogoče uveriti o resničnosti katerekoli vesti tekom nekaj ur ali kvečjemu tekom dneva, je treba sprejemati take vesti z veliko rezerviranostjo.

Naj bo namen tega članka posneti o vsem tem kaosu nekaj treznih misli in pokazati pravi položaj, ki vlada dandanes v sovjetskih republikah.

Ne da se tajiti, da je po prelomu z Anglijo, po atentatu na poslanika Vojkova v Varšavi in po bombnem napadu na komunistični klub v Leningradu zavladala v vodilnih sovjetskih krogih porazna panika. Obenem pa so se namenili, da izrabijo vse žalostne dogodke ter si ž njihovo pomočjo le še bolj utrdijo svoj položaj med ljudstvom. Panika je bila, a njena posledica so bile govorice o — vojni. Sovjeti imajo v vladanju še jako malo izkustev in brzkone so mislili, da mora vsakemu prelomu diplomatskih odnošajev neizbežno slediti vojna, če že ne takoj, pa vsaj v najkrajšem času. Za vojno pa sovjeti niso pripravljeni in je sovjetska vlada niti noče. Sovjetska vlada namreč je in mora biti od vseh ostalih najbolj miroljubna in naloga, ki si jo je nadela, teži za tem, da izkoristi tako na mednarodnem torišču kot v boju proti opoziciji v Rusiji sami čim bolj vse one pridobitve, ki jih je dosegla na gospodarskem polju.

Razburljive govorice o vojni so bile elementarni izraz panike, ki je nastala v ZSSR. Na drugi strani pa jih je sovjetska vlada izrabila, da je sovjetsko ljudstvo čim bolj navdušila za obrambo

Simptomi panike v sovjetskih vladnih krogih pa so se očitovali v neki izjavi vojnega komisarja Vorošilova, ki se je mudil ravno v kritičnem trenutku preloma na inspekcijskem potovanju v južni Rusiji in Ukrajini. V istem času je skušal Osinjski na gospodarski konferenci v Ženevi dokazati vsemu svetu, da je mirno sožitje komunističnega in kapitalističnega gospodarstva mogoče, da je mogoče celo sodelovanje med obema sistemoma. Tedaj pa je v nasprotju z Osinjskim temperamentni Vorošilov podal ono usodno izjavo, da je vojna med komunizmom in kapitalizmom neizbežna, da se mora z ogromno iskro izravnati napetost, ki se je nabrala in ki se še nabira na obeh poljih.

Usmrtitev dvajsetih političnih kaznjencev, ki so se nahajali v zaporih državne politične policije, je bila vrhunec te nezdrave atmosfere. In to ni bila reakcija na atentat v Varšavi, temveč odgovor na bombni atentat v Leningradu.

Baš tiste izjave Vorošilova in ta nepremišljeni korak sicer tako hladnih glav, kot so one, ki vodijo sovjetsko politično policijo in tajno ustanovo OGPU, ki ima v gotovih slučajih celo sodno oblast, so bili dokaz one zmede. Sedaj pa se govori po Moskvi, da ta obsodba ni izšla iz okolice Menžinskega, temveč iz docela političnih krogov, ki so jo izrekli na podlagi zapisnikov IX. sovjetskega kongresa, na katerem je poslednjikrat nastopil tudi še Lenin. Takrat je Lenin o priliki ukinitve komisarstva «Crezvičajke» in ustanovitve državne politične policije dejal: «Ukinili smo to komisarstvo, ki je bilo v strah in trepet našim nasprotnikom, ker je položaj v toliko ojačen, da se nam ni treba ničesar več bati. Toda, če bi nas prisilile okoliščine, tedaj se ne bomo branili seči po sredstvu, ki mu je ime teror in spet teror in to trikratni teror, da bodo naši nasprotniki uverjeni, da nismo ostali brez orožja».

Že samo spomin na te besede, ki so ostale samo ob sebi razumevno vse do danes komunistom svete, je mogel izzvati strašno dejanje na dan 9. junija t. l., ki je učinkovalo kot oni dve bombi v komunističnem klubu v Leningradu dva dni prej.

Tedaj je izgledalo, da visi v zatemnelem ozračju sovjetske Rusije nekaj usodnega, da bo ta teror izzval ne samo krvave dogodke, ki bodo zahtevali življenja odličnih prvakov, kot so Buharin, Rykov, Stalin, Cubar in Petrovski, temveč tudi vstaje in upore delavskih mas, ki bi uničile vse ono, kar je do sedaj dosegla povojna Rusija. In da se to prepreči, so pričele sovjetske oblasti uporabljati mesto individualnega terorja, teror nad masami. Ta teror se je pričel izvajati čisto po načrtu kot v dobi revolucije in brez ozira na to, da so se po desetih letih razmere popolnoma predrugačile. Posledice tega novega koraka sovjetov so bile neizbežne. V sovjetskih republikah je teror morda res dosegel svoj namen, toda mednarodni odnošaji sovjetske Rusije so se poostrili, pojavili so se protesti svetovnega, javnega mnenja. Morda je bilo med protestirajočimi mnogo političnih licemercev in lažnjivih humanitarcev, toda protestirali so tudi resni in spoštovani ljudje, ki so dobro vedeli, da revolucija ni trajna in da se teror, kot je vladal pred devetimi leti v Rusiji, danes ne more in ne sme več uporabljati. Danes, ko sovjeti naglašajo, da je položaj v državi konsolidiran in da je režim od vsakega in vseh priznan! In kaj je koncem koncev iz tega sledilo? Leningrajski atentat še vedno ni pojasnjen in se niti ne ve, ali je bil atentat politične narave. Mnogi so celo mnenja, da je bila to enostavna apaška osveta prijateljev onih na smrt obsojenih mladih ljudi, ki so pred časom posiljevali neko dijakinjo na Cubarovi ulici v Leningradu. Radi tega torej se je moralo seči po terorju, kot ga je naznačil Lenin? Po tako zastarelem zdravilu, ki se je uporabljalo v čisto drugih okoliščinah? Izgleda, da je bilo to dejanje najmanj «leninsko» od vseh, kar so jih izvršili sovjetski krogi po Leninovi smrti.

Jasno je, da s tem panika ni bila odstranjena. Zmeda traja še vedno, dasi v manjši meri. Govori se že, da Anglija ne bo pričela vojne proti ZSSR, pa tudi nihče drugi, vsaj za sedaj ne. Sovjetsko javno mnenje je pa kljub temu še nadalje borbeno To borbenost podpira predvsem društvo za obrambo države «Osoaviohim». Na vseh koncih in krajih se iščejo zarote in zveze ruskih državljanov z inozemstvom. Na ta način nastajajo sumničenja, drug drugega obtožuje. Ječe v Moskvi kot na deželi se polnijo. Organizacija GPU deluje z vsemi silami; kljub temu pa ji je na pr. ubežal monarhist Šulgin, ki se je več mesecev mudil v Moskvi. Na drugi strani pa zapadejo kazni premnogi osumljenci, ki so bili osumljeni in obsojeni le zato, da se sploh kdo osumi in obsodi.

Razen onih dvajset usmrtitev ni bilo ničesar drugega. Represije se izvajajo dandanes na ta način, da se spet pogrevajo stare špionske afere in se pred rednim sodiščem težko obsojajo ljudje, ki se objavijo na proskripcijskih listah v sovjetskih listih.

Vesti o vstajah in uporih so docela izmišljene. Uporov ni bilo v nobeni sovjetski republiki. Sovjetske organizacije se ne morejo upirati, ker ima državna politična policija preveliko moč. Sovjetsko ljudstvo se danes udaja edino le svojemu dnevnemu opravku in je končno prepričano, da se da doseči boljše življenje in blagostanje edinole z delom. S tem pa še ni rečeno, da se ljudje ne bavijo s politiko. Tudi zanjo se zanimajo, seveda pa tako, kot jih učijo že skoro deset let vladajoči krogi in komunistična stranka. Ne misli ljudstvo evropski, ampak sovjetski. Znaki nekakega sovjetskega patriotizma in protievropskega razpoloženja vidiš danes na vseh straneh, kamorkoli pogledaš. eT duševnosti sedanjega sovjetskega prebivalstva ne bi mogel več nihče prevrniti, temveč se mora računati z nio kot z deistvom.

## Egiptovski kralj v Rimu

### Položitev venca na grob Neznanega vojaka

RIM, 3. Kralj Fuad se je davi ob 10.30 podal na grob Neznanega vojaka, da položi venec. Na obeh straneh ulic, ki vodijo s Kvirinala na trg Venezia, so bile razvrščene čete, za katerimi se je zbiralo občinstvo. Na eni strani velikega stopnišča spomenika kralja Viktorja Emanuela II. so se razvrstili rezervni častniki; prispeli so tudi drugi dostojanstveniki: princ Potenziani, predsednik senata Tittoni, predsednik zbornice on. Casertano, ministri Rocco, Ciano in Giuriati, admiral Sirianni, general Vaccari, kapetan Guglielmotti in drugi.

Ob 10.30 je topovski strel naznanil, da sta vladarja zapustila Kvirinal. Med sviranjem egiptovske himne se je kraljevski sprevod pomikal dalje. V prvi kočiji so sedeli pobočniki italijanskega kralja, v dvorni kočiji pa oba vladarja. Kralj Fuad I. je sedel na desni. Ob obeh straneh so jahali kirasirji. Pred spomenikom sta kralja izstopila in stopala počasi proti Oltarju domovine. Dvorni služabniki so položili na grob neznanega vojaka krasen, dva metra visok venec rož, ki jih je kralj Fuad dal nabrati v lastnih vrtovih.

Po ceremoniji sta se vladarja odpeljala spet v Kvirinal, pozdravljena od oblastev in meščanstva.

Ob 12. se je Fuad udeležil kosila, ki mu ga je na Kvirinalu priredil kralj Viktor Emanuel.

Ministrski predsednik on. Mussolini je ob 12.30 priredil kosilo, na katero je povabil egiptovskega ministrskega predsednika in druge egiptovske ministre. Kosilo se je vršilo v vili Torloniji. Udeležili so se ga tudi italijanski ministri in državni podtajniki, egiptovski poslanik v Rimu in italijanski poslanik v Kairu.

RIM, 3. (Izv.) Po kosilu, ki se je vršilo na Kvirinalu, se je kralj Fuad v spremstvu Viktorja Emanuela podal na letališče v Ciampino, kjer so ga sprejeli najvišji predstavniki italijanske vojne aeronavtike. Prisostvoval je tam letalskim vajam in akrobacijam, ki so jih izvršili trije letalci s padobrani.

Nato sta vladarja pregledala letališče, kjer so bile razvrščene eskadrilje vojaških letal.

Zvečer se je spet vršila svečanostna večerja.

V političnih krogih naglašajo, da sta vladarja s svojima napitnicama, ki sta jih izrekla pri včerajšnji večerji na Kvirinalu, pravilno tolmačila čuvstva italijanskega in egiptovskega naroda, ki ju veže staro prijateljstvo.

«Tribuna» pravi, da morata oba naroda imeti tudi v bodočnosti dovolj moči in volje, da ohranita prijateljske vezi, kljub morebitnim zunanjim napadom ali notranjim slabostim.

Kakor piše «Giornale d'Italia» sta napitnici spet potrdili prijateljstvo, ki veže oba naroda.

## Današnja seja ministrskega sveta

### Proučevanje novih ukrepov

RIM, 3. (Izv.) Jutri se bo spet nadaljevalo zasedanje ministrskega sveta, ki je bilo prekinjeno radi prihoda egiptovskega kralja Fuada I.

Zasedanje bo trajalo po vsej priliki do sobote. Na jutrišnji seji bo ministrski svet razpravljal o celi vrsti predlogov, ki naj služijo v izpopolnitev ukrepov, odobrenih na seji, katera se je vršila v pondeljek.

## Amortizacijska blagajna

### za notranji državni dolg

RIM, 3. (Izv.) V finančnih krogih se še vedno povoljno komentira odlok-zakon, odobren na zadnji seji ministrskega sveta, s katerim se ustanavlja amortizacijska blagajna za notranji državni dolg. Posebno zanimanje vzbuja člen 6. tega odloka, ki določa, da bo amortizacijska blagajna nakupovala državne papirje s fondi, ki jih bo imela na razpolago, in sicer na javnih tržiščih ali pa od zasebnikov in ustanov, dokler se bo cena teh papirjev držala pod nominalno vrednostjo. V to svrho se bo amortizacijska blagajna lahko posluževala borznih agentov, kreditnih zavodov in funkcionarjev finančne uprave, ki se bodo lahko udeleževali tudi borznih kupčij. S tem si je država pridržala pravico neposredno posegati v borzne operacije ter preprečevati špekulacijo z državnimi vrednostnimi papirji.

### Potovanje italijanskih industrijcev na Češkoslovaško

RIM, 3. (Izv.) Iz Prage poročajo, da bo v kratkem prispela na Češkoslovaško velika skupina italijanskih industrijcev in trgovcev, ki bodo obiskali tudi praški velesejm. Pobudo za to potovanje je dala italijansko-češkoslovaška trgovinska zbornica v Milanu. V Prago bo ob tej priliki odpotoval general Graziani, ki je tekom vojne poveljeval češkoslovaškim legijonarjem v Italiji.

### Huda nesreča z granato

FIRENZE, 3. Iz Pontremolija poročajo, da se je dogodila v hribih huda nesreča. Šest kmetov je našlo na neki stezi granato, ki se ni bila razletela. Vršijo se namreč tamkaj vaje 7. polka poljske artiljerije. Kmetje so niso brigali za svarila vojaških oblastev in tako je prišlo do nesreče. Granata je eksplodirala in razmesarila štiri kmete, dočim sta dva zadobila samo lažje poškodbe.

### Praga in Vatikan

#### Novi razgovori v Rimu

RIM, 3. (Izv.) Pogajanja med Sv. stolico in češkoslovaško vlado so se spet pričela. Poslanik Krofta in g. Rozteil sta se danes podala v Vatikan, kjer sta se dolgo razgovarjala z državnim tajnikom kardinalom Gasparrijem. Podrobnosti tega razgovora niso še znane, vendar pa se iz vatikanskih krogov širijo vesti, da bo spor med Sv. stolico in Češkoslovaško v najkrajšem času poravnan, tako da se bo papeški nuncij povrnil v Prago, češkoslovaški poslanik pri Vatikanu pa v Rim.

### Coolidge ne bo več kandidiral za predsednika Združenih držav

NEW YORK, 3. Predsednik Združenih držav Coolidge je dal izročiti novinarjem, ki so ga posetili v letovišču Rapid City, posebne listke, na katerih je bilo zapisano:

«Nimam namena sprejeti kandidature za predsednika pri volitvah v letu 1928.»

Ta njegova odločitev je napravila velik vtis po vsej Ameriki. Predsednik Coolidge je prevzel svoje mesto po smrti Hardinga. 4. marca 1925. je bil izvoljen za predsednika za dobo 4 let. Doslej se je še vsak predsed. Združenih držav odreker ponovni izvolitvi in bi Coolidge, če tega ne bi storil, prelomil ta tradicionalni običaj v Združenih državah. Kljub temu pa zatrjujejo ameriški diplomatski krogi, da to še ni zadnja Coolidgejeva beseda, posebno ne, ker jo je naznanil na jako diplomatičen način.

### Novihta v New-Yorku

LONDON, 3. «Timesu» poročajo iz New-Yorka, da je divjal včeraj nad mestom strašen vihar. Mnogo cest in posebno še postaj ob podzemskih železniških progah je voda preplavila. Strela je težko poškodovala neki spomenik padlim vojakom. Tudi neki tramvaj je zadela strela in so bile tri osebe ranjene.

## Japonska posredovanja

### med Anglijo in Ameriko na ženevski konferenci brezuspešna

LONDON, 3. Japonski delegat pri konferenci za omejitev pomorskega oboroževanja v Ženevi Išiji je sinoči javil angleški delegaciji, da mu posredovalni poskusi za sporazumljenje med Ameriko in Anglijo niso uspeli.

«Timesu» poročajo iz Washingtona: V merodajnih krogih se zatrjuje, da bi se dale nekatere posledice eventuelnega poloma v Ženevi odstraniti s tem, da bi prizadete države zaenkrat ukinile nadaljnjo gradnjo vojnih ladij. V Washingtonu so ta novi predlog sicer sprejeli z zadoščenjem na znanje, so pa prepričanja, da se na podlagi tega predloga ne bi mogla skleniti kaka pogodba. Ta predlog namreč bi bil namreč za Ameriko spet nesprejemljiv, ker morajo Združene države na vsak način nadaljevati gradnjo vojnih ladij. Spričo tega ne bi preostalo nič drugega, nego da bi Amerika zahtevala od Anglije, naj za nekaj časa ustavi svojo gradnjo vojnih ladij. To zahtevo pa Anglija gotovo ne bo sprejela. Poročevalec «Timesa» dodaja, da bi se mogla v slučaju, da bi angleška vlada upoštevala to eventuelno ameriško zahtevo, konferenca nadaljevati in uspešno zaključiti.

NEW YORK, 3. Angleški poslanik Howard, ki je nenadoma prispel v New York, je posetil državnega tajnika Kellogga ter se ž njim dolgo časa razgovarjal o položaju v Ženevi. Poslanik Howard bo ostal do jutri v Washingtonu. Ta direktni razgovor je dal ameriškim listom povod, da so znova obudili nado na sicer ne ravno ugoden izid pogajanj na ženevski konferenci, vendar pa izhaja iz njih, da konferenca ne bo končala s popolnim neuspehom.

PARIZ, 3. Ženevski poročevalec «Chicago Tribune» javlja, da je bil načelnik ameriške delegacije pri konferenci za omejitev pomorskega oboroževanja v Ženevi včeraj neposredno s strani washingtonske vlade pozvan, naj se konferenci odtegne. To vest pa v Washingtonu doslej še niso potrdili.

### General Feng

#### ujel Borodina, sovjetskega svetovalca pri vladi v Hankovu

ŠANGHAJ, 2. Iz Layanga poročajo, da se je posrečilo krščanskemu generalu Fengu ujeti Borodina, ki se je vračal v Rusijo. Njegovi agentje so sovjetskega svetnika pri vladi v Hankovu že dalj časa zasledovali. Izgleda, da je general Feng stavil mnogo na to, da dobi Borodina v svojo pest, ker so baje sovjetske oblasti aretirale nekaj njegovih sorodnikov, ki so lani spremljali Borodina v Moskvo. Z Borodinom bi naj bil kitajski general dobil jamstvo in sredstvo, da reši svoje sorodnike iz sovjetskega jetništva. Agentje generala Fenga so zasledovali Borodina do prestolnice pokrajine Šen-si in šele tam so ga aretirali.

### Bratianu in Titulescu odpotujeta v inozemstvo

BUKAREŠT, 3. Romunski finančni minister Vintila Bratianu odpotuje brzkone v soboto v Pariz in London, da razreši pereče vprašanje o škodi, ki so jo povzročile antantne čete za časa svojega umika na petrolejskih vrelcih v Romuniji. Na svojem potovanju bo skušal pričeti tudi pogajanja za posojilo, ki ga je sklenila najeti romunska vlada. Predvideva se tudi, da bo romunski zunanji minister Titulescu istotako v najkrajšem času odpotoval v inozemstvo.

### Eksplozija na minonoscu

LONDON, 3. «Timesu» poročajo iz Tokija, da je zahtevala eksplozija treh min na minonoscu «Takiva» 20 žrtev.

Ubitih je bilo 15 mornarjev in 5 častnikov. 47 mornarjev je bilo ranjenih, za 12 ostalimi pa ni nobenega sledu. Minonosec se je nahajal v zalivu Saiki na vojaških vežbah. Ladja je bila težko poškodovana. Vzroki eksplozije še niso znani.

ZAVOD Dr. BONCINA-FINETTI
TRST-VIA F. FILZI 23-TEL. INT. 48-05
Šijatika
(TRGANJE v KOLKU)
OZDRAVLJENJE ZAJAMČENO V TREH DNEH
TRGANJE V LASTNIH LEDJIH IN SOBAH - KONSULTACIJE 10-12, 15-17.

## 56 milijonov na leto

### določenih za romunsko kraljevsko hišo in kronski svet

BUKAREŠT, 3. Včeraj se je sestala romunska vlada. Sprejet je v glavnem zakonski osnutek, ki izpopolnjuje pravilnik kraljevske hiše, ki je stopil v veljavo lani 24. januarja. Določbe novega zakona, o katerem je včeraj razpravljal romunski ministrski svet, urejajo razdelitev dedščine soglasno s testamentom pokojnega kralja Ferdinanda. Zakonski načrt je bil že sinoči predložen romunski poslanski zbornici in senatu, ki jima je bil predložen tudi pravilnik o civilni listi kraljevske hiše in kronskega sveta. Oba zakonska osnutka sta zbornica in senat odobrila.

Civilna lista kraljevske hiše je bila določena na 56 milijonov lejev na leto in razdeljena sledeče: kralj Mihajlo bo dobil na leto 16 milijonov, kraljica vdova Marija 20 milijonov, princezinja mati Helena 7 milijonov, princ Nikola 7 milijonov, patriarh Miron in predsednik kasacijskega sodišča Buzdugan, člana kronskega sveta po 3 milijone lejev na leto.

Kot se doznava, bo mladi kralj Mihajlo poslan v London v neki kolegij, kjer naj bi pričel svoje študije. To vest je naznanil novinarjem general Condescu. Kralj Mihajlo govori kljub svoji mladosti že dva jezika, romunščino in angleščino, ki se je je naučil od svoje dojilje, ki je angleškega pokoljenja.

**Nevihta na progi je sinoči pretrgala telefonsko zvezo z Jugoslavijo, radi česar nismo mogli dobiti izvirnih poročil iz Beograda.**

## Politične beležke

### Vaški sovjeti v Rusiji

Kakor poroča agencija «Ceps» je šele te dni osrednja uprava ruske sovjetske statistike v Moskvi objavila končni izid volitev za sovjete, ki so se vršile preteklo zimo. Iz te objave je razvidno, da se je od 39.5 milijonov volilnih upravičencev udeležilo volitev 18.7. Od moških volilcev se je udeležilo volitev 66.7 odstotkov, od ženskih pa komaj 29.9 odstotkov. Predzadnjih volitev se je udeležilo 47.5 odstotkov volilnih upravičencev, a volilna aktivnost je bila pri moških 67.4, pri ženskah pa 28.7 odstotkov.

Na volitve je zelo vplivalo ostro zimsko vreme. Radi snega in hudega mraza je bilo volilcem ponekod zelo težko priti na volišče. Razen tega je pri zadnjih volitvah znatno poskočilo število oseb, katerim je bila odvzeta volilna pravica. Leta 1927, je bilo takšnih oseb 1,340.000, kar predstavlja 3.3 odstotke vseh volilcev, dočim se je v letu 1926. odvzela volilna pravica samo 410.000 osebam, t. j. 1.1 odstotku vseh volilcev. Večino volilcev na deželi, katerim je bila odvzeta volilna pravica, so tvorili bogatejši kmetje, kateri so najemali delavce in so jih zato smatrali za podjetnike, ki po sovjetski ustavi nimajo pravice do glasovanja. Takšni kmetje so sedaj v gotovi meri sovražno razpoloženi napram sovjetskemu režimu. Naraščanje števila oseb, ki so radi omenjenega razloga izgubile volilno pravico, jasno dokazuje, da se gospodarska sila ruske dežele jači. Zlasti se to opaža na Krimu, v severnem Kavkazu, Sibiriji, Kazakstanu, v Povolžju ter v uralskem okrožju, baš koder je bilo največ oseb izključenih od volitev. Najmanj pa jih je bilo izključenih v severnem in srednjem industrijskem delu evropske Rusije.

Skupno število vaških sovjetov znaša sedaj 54.971. Ti sovjeti upravljajo 327.000 občin; vsak sovjet namreč navadno upravlja po več občin skupaj. V vaške sovjete je bilo izvoljenih

921.675 članov, med temi 108.758 žensk (t. j. 11.8 odstotkov). Pri predzadnjih volitvah je bilo izvoljenih 84.385 žensk (t. j. 10.1 odstotkov). Za predsednice vaških sovjetov je bilo pri zadnjih volitvah izvoljenih 641 žensk, dočim je pri predzadnjih dobitelo ta čast samo 350 Evinih hčera. Potemtakem se je aktivnost žensk v vaških sovjetih zelo dvignila. Komunistov, ki imajo v mestnih sovjetih skoro povsod veliko večino, je v vaških sovjetih malo. Med novoizvoljenimi člani vaških sovjetov je letos samo 5.1 odstotkov komunistov, članov komunistične omladine pa 7.8 odstotkov. Potemtakem je komunistični element v vaških sovjetih zastopan samo z 10 do 13 odstotki vseh članov.

**160 škofov v sovjetskih zaporih**

V poslednjih dneh so riški listi prinesli članke o 117 pravoslavnih škofih, ki se nahajajo v zaporih v sovjetski Rusiji ali v izgnanstvu v Sibiriji. Poleg teh pa je še 40 obsojenih škofov, o katerih se ne ve za nobene podatke niti, če so sploh še pri življenju.

Škofje v izgnanstvu nimajo pravice do cerkvenih opravil, ni jim dovoljeno zapustiti kraja, kamor so bili poslani in se morajo vedno iznova prijavljati državni policiji (GPU). Nekateri se morajo prijavljati po enkrat v tednu, drugi spet vsak dan. Celokupna korespondenca izgnanih škofov je pod strogo cenzuro GPU. Njihova kazen traja najmanj tri leta. Metropoliti Ktril, Arsenije, Nikandar in drugi so bili izgnani celo za celo življenje. Škofje, ki se nahajajo v osrednjih taborih, so prisiljeni opravljati vsako delo. Tako je n. pr. škof Glieb vratar škofa Ambrosije in Aleksej nočna stražarja, drugi spet kuharji i. t. d.

Obsojeni so bili, ker so nastopili proti takozvani obnovlenčeski cerkvi, ki goji s sovjetsko vlado najlepše odnošaje.

# DNEVNE VESTI

## Ime in priimek

Ime označa osebo, priimek družino. Ko koga imenujemo, ga označamo najprej z imenom in potem s priimkom. Pravimo torej: France Prešeren, Matija Čop, Ivan Cankar, Dante Alighieri, Oton Župančič, Nicolò Macchiavelli, Wolfgang Goethe, Friedrich Schiller itd. — in ne Prešeren France, Čop Matija, Župančič Oton, Cankar Ivan, Alighieri Dante, Schiller Friedrich itd. Le birokratične potrebe so pokvarile to popolnoma naravno navado in jo prevrnile, in sicer pri razvrščanju priimkov po abecednem redu v raznih seznamih (v šoli, pri vojakih itd.). Le v takih in drugih uradnih spisih pa je dopustna taka revolucija proti običajni rabi, katera zahteva pri vseh evropskih narodih, da se navaja najprej krstno ime in potem priimek. Tudi v našem jeziku je tako. Nekateri naši sotrudniki pa se trdovratno držijo birokratičnega sloga. Včasih se lahko zgodi, da prezremo tu pa tam kako tako prekucijo, in tako smukne v javnost po kaka taka jezikovna neokusnost. Prosimo gg. sotrudnike, da bi že pri pisanju svojih prispevkov posvečali tej stvari potrebno mero pazljivosti. Ne: Prešeren France, Cankar Ivan, temveč France Prešeren, Ivan Cankar itd.

## Duhovnik

Prejeli smo:

Kot je že poročala «Edinost», je bilo letos posvečenih v naših pokrajinah sedem slovenskih novomašnikov.

Posvetimo jim ob tej priliki še enkrat nekoliko vrstic na tem mestu. Priznajmo tudi mi, da je za nas premalo sedem novih duhovnikov v letu, ki nam jih je vzelo enajst.

Zavedam se, da se dotikam delikatnega vprašanja, ali ni mi do nikakega slabega namena. Hočem se vprašati le, kakšno je naziranje pravičnega človeka o duhovniku. Prvo njegovo vprašanje, ki si ga bo stavil tak človek, bo: Kakšen je pravi duhovnik? Mislim, da sme na to odgovarjati vsak laik, vsak človek, ne da bi s tem posegel v pravice in kompetentnost cerkve kot take. Duhovnik je za človeka to v duhovnem oziru, kar je zdravnik za človeško telo. On je pastir človeških duš, on je regulator morale svojih verskih podložnikov, on je kos psihologa, ki ima opraviti s človeško čuvstvenostjo in notranjostjo, on je tisti, ki prisluškuje človeški vesti, temu avtomatičnemu regulatorju človeških dejanj, ki jim določuje njih vrednost. Zato je njegova odgovornost veliko večja kot je odgovornost zdravnika pri zdravljenju. Zato tudi ne sme biti tiran, ne neomajen kralj v svoji fari, ne sme biti sam grešnik, ne sme biti sam slabši od svojih podložnikov. Pač pa mora biti mil tolažnik duševno lačnih, učitelj duševno nevednih, misijonar grešnih in moralno malovrednih. On je tisti, ki predstavlja v vasi božji nauk, njegovo oblast, ki ljudstvu razlaga tiste lepe besede o ljubezni in pravičnosti, ki so imele nekdaj tako moč in ki imajo lepoto v svoji vsebini. Pa je tudi tisti, ki zgledno spreobrača in navaja na boljša pota. Morda še nikdar ni bil duhovnik tako potreben ljudstvu, kot je danes, kajti še nikdar ni bila doba človeštva tako materijalistična kot je danes.

Mi se ne postavljamo na nobeno stališče, ki bi bilo sovražno duhovskemu stanu. Mi vedno in vedno čutimo potrebo našega duhovnika. Mi mu vemo hvalo in zahvalo za vse njegove zasluge, ki jih ima kot apostol morale, pravice, ljubezni in miru. In tak duhovnik, ki je apostol vsega tega, je dober duhovnik, je oni duhovnik, ki mu želimo veliko uspeha na svojem polju!

Zato še enkrat ponovimo: treba nam je več duhovnikov, treba nam je duhovskega naraščaja, kajti kar je učitelj za otroka, to je duhovnik za človeka.

Upam, da ne bo prišel kdo in rekel, da sem napisal pridigo, tem manj pa pridigo duhovnikom, hotel sem le stisniti roko letošnjim novomašnikom in jim s stiskom roke povedati nekaj, kar mi je bilo v srcu in na jeziku. **D. B.**

**VAŽNO OBVESTILO ZA ČEHOSLOVAŠKE DRŽAVLJANE**

Na podlagi dogovora med Avstrijo, Čehoslovaško, Italijo, Poljsko, Jugoslavijo in Romunsko glede vzetja kreditov in vlog državljanov nasledstvenih držav iz uprave poštne hranilnice na Dunaju je določil nedavno čehoslovaški finančni minister, da čehoslovaški državljani, **ki ne prebivajo na sedanjem ozemlju Avstrijske republike,** če niso že drugače ukrenili, lahko do 30. septembra 1927. naznanijo svoje vloge v vrednostnih listinah (na pr. rentna knjižica) radi prenosa na poštnočekovni urad v Pragi. Natančnejša navodila glede konkretnih primerov se dobijo na čehoslovaškem generalnem konsulatu v Trstu.

To opozorilo smo objavili že v torek, pa je pomotoma izostala nikalnica, tako da se je glasilo, kot da velja opozorilo čehoslovaškim državljanom, ki živijo v Avstriji. Gre pa za one čehoslovaške državljane, ki **NE** prebivajo na ozemlju Avstrijske republike.

**EGIPTOVSKI KONZUL V TRSTU**

G. Ibrahim Ali Elshamwarby-ju je dovoljeno začasno izvrševanje poslov egiptovskega konzula v Trstu v pričakovanju kr. eksekvaturja.

**TRŽAŠKI BLAGOVNI TRG**

Trst, 3. VIII. 1927.

Najtežje in najnepopolnejše je navadno poročilo o trgu, ki se nahaja v prehodni dobi, kakor je to sedaj slučaj v Trstu. Od nedelje sem se lice trga vsak dan spreminja in spominja danes na poletje, jutri na polno jesen. Vendar pa trg na splošno ni slab, količine pripeljanega blaga dosegajo in prekašajo normalo, kupčije niso ravno blede, življenje trga je tudi živahno.

Letošnja sezona se je nekoliko zakasnela. Razne vrste sadja, ki začenjajo navadno v avgustu izginjati, tvorijo danes važen življenjski predmet trga.

Na trgu je mnogo domačega sadja. Zdi se, da to sadje nosi na sebi pečat o svojem izvoru. Ta pečat je oblika, v kateri se ta sad predstavlja kupcem. Dočim dohaja sadje iz starih pokrajin v lepih okusnih košarah v obliki prizme, je sadje — pridelek naše dežele — naloženo v ponižne brente, jerbase, vsakovrstne koše in celo vreče. Površen opazovalec seveda takoj najde razliko med pridelkoma obeh dežel, smemo pa trditi, da je razlika minimalna, le špecielno vzgojeno sadje, ki pravzaprav ne tvori uradnega predmeta tržaškega trga, vzbuja pa na tem precejšnje kontraste. Posebno velja to pri breskvah, ki so v jerbasih tako ponižne, v košarah pa gosposka delikatesa.

Zelenjadni trg živi vedno še svoje enolično življenje. Največ spremembe nudi še trgovanje s fižolom, ki prihaja v vseh mogočih oblikah in v različnih količinah na trg in ga dobesedno poplavlja. Tudi krompir pričenja polagoma vplivati na stanje zelenjadnega trga.

Druga zelenjava ne daje snovi za kronično poročila.

Cene so bile na današnjem trgu sledeče:

**Zelenjava:** Česen 130 lir za stot; rudeča pesa za kuho 50—190; navadna pesa 80—150; korenje 140; navadno zelje 80—100; vrzote 120 do 150; čebula 40—80; kumare 50 do 70; fižol v stročju 120—200; fižol v stročju za luščenje 100—200; nov, komaj zluščen fižol 240 do 250; malancane 50—120; rudečezelena paprika za kuho 120—200; krompir 60—70; poper za kuho 80 do 180; grah (pozni) 120—200; paradižnik 40—130; radič 80—450; špinača 100—160; buče za kuho 80—200.

**Sadje:** Breskve 80—450; amoli 60—220; fige 200—300; jagode 600 do 650; limone (v zabojih) 30—35; jabolka 80—140; hruške 80—450; vodne melone 80—150; češplje 120 do 200; ranglo 120—180; grozdje 200—500.

Vse cene so brutto per netto. V razprodaji na drobno so cene za 20% višje.

## Iz tržaškega življenja

**ODMEVI VELIKE TATVINE**

**Svedrovci, ki so vlomili blagajno uprave občinskih vodovodov, prijeti**

Čitateljem je gotovo še v spominu velika tatvina, ki so jo neznani zlikovci izvršili pretekli petek ponoči na škodo uprave občinskih vodovodov. Kakor znano, so svedrovci vlomili v uradne prostore uprave v ulici Zudecche št. 1, kjer so prevrtali blagajno ter ugrabili iz nje znesek kakih 80.000 lir. Nato so jo nemoteno odkurili na varno, zapustivši na licu mesta razne vlomilske priprave.

Policija, ki je bila takoj obveščena o dogodku, je uvedla skrbno preiskavo, katera je imela to pot nenavaden uspeh: dovedla je do aretacije krivcev. Sodeč po spretnosti, s katero je bil izvršen vlom, so policijski organi prišli do zaključka, da so morali biti zlikovci izurjeni vlomilci, ki so brez dvoma že imeli kdaj opraviti s policijo. Radi tega so morali biti skrajno previdni, da niso po vlomu naleteli na cesti na policijske agente, ki bi jih brez dvoma spoznali. Da se izognejo nevarnosti takšnega srečanja, so morali razpolagati s kakim vozilom, najbrže z avtomobilom, ki jih je naglo prepeljal na varno. Kmalu se je izkazalo, da ta izvajanja niso bila zgrešena. Policijski organi so dognali, da se je v noči, ko je bil izvršen vlom, neki javni avto ustavil na Corso Garibaldi, na vogalu ulice Zudecche. Tekom nadaljnjih poizvedb se je izkazalo, da je dotični avto vodil šofer Bruno Alessio, stanujoč v ulici Cecilia de Rittmeyer št. 14. Mož je bil seveda takoj zaslišan. Pri zaslišanju na kvesturi je povedal, da je kritično noč, ko se je nahajal s svojim avtomobilom na trgu Goldoni, prišel k njemu neki moški ter mu naročil naj ga popelje na Corso Garibaldi, na vogal ulice Zudecche. Ko sta dospela tja, je neznanec velel šoferju, naj počaka, nato se je oddaljil; vrnil se je kmalu potem v družbi nekega drugega moškega, s katerim sta nato sedla v avto. Šoferju je moški, ki je najel avto, ukazal, naj ju popelje v ulico Lavoratori; pri tem ga je tudi poučil po katerih ulicah naj vozi. Ko je avto dospel na cilj, je isti moški plačal šoferju za voznino, ki je znašala L 7.20, znesek 15 lir, nato se je oddaljil s tovarišem.

Na podlagi osebnega popisa, ki ga je podal šofer o moškemu, ki je najel avto, so policijski organi kmalu ugotovili, da dotičnik ni nihče drugi kot 34-letni Alojzij Alfieri, znan vlomilec blagajn, stanujoč v Ponča ni št. 126. Policisti so se nemudoma podali na njegov dom, a Alfierija niso našli, ker je odpotoval v Tržič. Našli so pa doma njegovo ženo, ki se je navidezno zelo čudila nenavadnemu obisku. Tekom preiskave, ki so jo izvršili v stanovanju, so policijski organi našli v predalu z dvojnim dnom znesek 856 lir, v torbici Alfierijeve pa znesek 565 lir. Žena je trdila, da nima drugega denarja. Toda na kvesturi, kamor je bila odvedena, so pri telesni preiskavi našli pri njej znesek 8600 lir, ki je bil skrit v notranjem žepu. Ženski, ki jo je preiskala in našla denar, je Alfierijeva dejala, naj si le pridrži ves znesek, a da naj o stvari nikomur ničesar ne omeni. Njena želja se seveda ni izpolnila. Na vprašanje, odkod je dobila denar, je Alfierijeva odvrnila, da ga je podedovala po nekem sorodniku, ki ji je umrl pred kratkim. Dejala je dalje, da nič ne ve o tatvini ter da njenega moža tisti dan ni bilo v Trstu, temveč, da se je mudil v Tržiču.

Naslednji dan po aretaciji Alfierijeve se je policijskim organom posrečilo aretirati tudi njenega moža. Prijeli so ga, ko se je okoli polnoči vračal domov v družbi svojega prijatelja, 31-letnega Marcela Grison, znanega vlomilca. Pri zaslišanju na kvesturi sta oba odločno tajila, da bi se bila udeležila vloma; Alfieri je trdil, da se je mudil v Tržiču po raznih opravkih, Grison pa je skušal dokazati, da se kritično noč ni mudil v okolici ulice Zudecche. Glede denarja, ki so ga našli pri njegovi ženi, je Alfieri dejal, da mu ga je posodil neki Josip Marsich, dočim je žena prej izjavila, da ga je podedovala. Vendar pa so policijski organi hoteli ugotoviti, ali je kaj resnice v Alfierijevi trditvi. Izaledili so Marsicha, stanujočega v ulici P. Revoltella št. 14, ter ga zaslišali. Mož je izjavil, da je res posodil denar Alfieriju, a pri tem je zabredel v taka protislovja, da je bil na mestu aretiran.

Vsi štirje aretiranci so bili pridržani v zaporu. Policija nadaljuje preiskavo, ki bo najbrž dovedla do novih aretacij.

**Avtomobil proti kolesarju**

Včeraj zjutraj je neki avto, katerega šofer je ostal neznan, podrl v ulici Donato Bramante 15-letnega kovaškega vajenca Josipa Cerkvenik, stanujočega pri Sv. Mariji Magdaleni spodnji št. 823, ki je vozil ondot s svojim kolesom. Fant pa je imel srečo v nesreči, kajti pri padcu se je le nekoliko opraskal po glavi. Dobil je potrebno pomoč v mestni bolnišnici, kamor se je zatekel.

— Podobna nezgoda je doletela včeraj zjutraj Andrigo Fiore, stanujočega v ulici Commerciale št. 19. Na trgu Dalmazia, koder se je vozil s kolesom, se je neki avto zaletel vanj in ga podrl. Pri padcu se je mladenič nenevarno ranil na glavi. Podal se je na rešilno postajo, kjer mu je zdravnik obvezal rano, ozdravljivo v 4-5 dneh.

**Se nevarno pobil pri padcu s strehe**

Včeraj predpoldne se je dogodila v Orleku pri Sežani huda nezgoda. 59-letni kmet Vincenc Ukmar, od pred kratkim zaposlen pri posestniku Alojziju Pirjevec, je včeraj popravljal streho njegovega hleva, oziroma pomagal je Pirjevcu pri tem delu. Med delom je Ukmar zdajci zgubil ravnotežje ter padel s strehe, visoke približno 7 metra in pol. Pri tem se je siromak hudo pobil po glavi, si pretresel možgane ter si poškodoval prsni koš; zlomil si je več reber na levi strani prs. Nesrečni mož je bil prepeljan v Sežano, kjer je dobil prvo pomoč od tamošnjega zdravnika, nato je bil prepeljan v tukajšnjo bolnišnico. Sprejeli so ga v nevarnem stanju v kirurgični oddelek.

**Posledice ponesrečenega skoka s tramvaja**

Ko se je barkovljanski tramvaj včeraj okoli 16. ure ustavil na svoji postaji na trgu Libertà, je poleg drugih potnikov izstopila tudi 55-letna vratarica Josipina Rustja, stanujoča v ulici Molin grande št. 18. Toda v naglici je ženska skočila na tla tako nesrečno, da je padla; ker se je tramvaj baš tedaj začel premikati, jo je leseni nastavek zgrabil za obleko ter jo potegnil za par korakov za seboj. Pri tem je reva zadobila številne praske na raznih delih telesa, razen tega si je tudi pretresla možgane. Navzočni so pomagali nesrečni ženski v neki javni avtomobil, s katerim je bila prepeljana v mestno bolnišnico, kjer so jo pridržali v kirurgičnem oddelku. Njeno stanje pa ni nevarno. Ako ne nastopijo kake komplikacije, bo okrevala v 10—12 dneh.

# Vesti z Goriškega

## Goriška porota

**Nove priče**

V torek, dne 2. avgusta dopoldne se je nadaljevala porotna obravnava. Predsednik je najprej prečital izpovedi ostalih prič, ki niso bile poklicane osebno k pričevanju. In sicer sledečih: Vincenca Podgornika, Jožefa Brezovica, Štefana Bratuša, Štefanije Kofol (sestre umrlega), Petra Lebana, Ivana Gorjupa, Marije Kofol, Štefanije Kofol (sorodnice, ne sestre), Jožefa Kofel (sorodnika), Ivana Semiča (župnika) in Štefana Šuligoja. Večina teh prič ni izpovedala v svojih izpovedih ničesar novega, ker deloma niso bili prisotni pri zločinu samem, pač pa so važni za ugotovitev različnih okolščin.

Štefan Šuligoj izjavlja, da je za zločin zvedel šele pozneje, nakar je prihitel v Kofolovo hišo, kjer je videl ranjenca. Trdi tudi, da je, kolikor je slišal od drugih, Kofol oklofutal Šuligoja, radi česar ga je ta nato napadel z dežnikom. Kar se tiče pa onega, da so nekateri mladeniči 10. novembra zvečer razgrajali pred Kofolovo gostilno in grozili, da jo bodo zažgali, ni nič res. Tisti večer so le hoteli z manifestacijo proslaviti god Nj. Vel. kralja.

Predsednik prečita še izpoved strežnikov Zelenega križa in karabinerja Rangolino Alfreda, na kar nastopijo priče, ki jih je postavil obtoženec.

Franc Humar od Franca iz Lokovca se ne spominja ničesar od tistega večera in je odšel domov, še predno se je zgodila nesreča.

Tudi Leopold Vončina trdi, da ni bil zraven, ko so se stepli. Videl je obtoženca zvečer, pa se mu ni zdel zelo pijan. Izjavi tudi, da je slišal Kofola na oknu, kako je kričal :«Le dajte se, le dajte se. Vam bom posvetil!» Potem pa je odšel domov.

Franc Humar od Jerneja ne pove nič posebnega.

Nastopi Ivan Šuligoj. Najprej govori italijanski, pozneje ga predsednik opozori, naj raje govori slovenski potom tolmača. Pripoveduje, kako je nastal prepir med njim in Pirihom. Prišel da je iz gostilne pri Kofolu in našel zunaj Izidorja Piriha, ki mu je nekaj rekel, česar se pa on ne spominja več. Neprestano je silil v njega.

«Ali ste ga res oklofutali?»

«Ne, le sunil sem ga proč!»

«Zakaj ste ga sunili in kaj je govoril?»

«Pravi, da je namigaval nekaj na staro Avstrijo in se sploh izražal slabo o fašistih.

«Ali morda vi veste, če se je rajnki Albin v resnici prepiral eno nedeljo prej s fašistom Hojakom iz Puštale?»

«Da, mi je Hojak sam pravil.»

«No, kaj vam je pravil?»

«Da mu je rekel Kofol: smrkovec in ga udaril po kapi milice. Pištolo pa je Hojaku potem vzel brigadir.»

Nastane vprašanje, ali je bil Kofol naznanjen radi razžaljenja časti — in kako je z zadevo.

Po desetminutni pavzi se razprava nadaljuje. Predsednik pojasni, da je bil Kofol res naznanjen, ali le radi osebnega razžaljenja, radi njegove smrti pa se je sodno postopanje ustavilo.

Zasliši se še enkrat Ivan Vončina, ki pripomni, da mu je tisti večer rekel Kofol: «Sram te bodi, da si se vpisal v fašiste.»

Nekoliko prej je odvetnik Vinci predlagal, da bi se ugotovilo, kaj se je pisalo v dotičnih člankih «Goriške Straže», ki so povzročili prepir. V ta namen je izročil predsedniku številko «Goriške Straže». Ta je poklical najprej Franca Piriha in mu članek pokazal. Ta je pa trdil, da ni bil to tisti članek, pač pa neki drugi, v katerem je bilo omenjeno, da je lahko sram v Lokovcu družinske očete, da se vmešavajo v različne prepire in pretepe. To pa radi tega, ker so se ravno nedeljo prej stepli. Ivan Vončina, kateremu pokaže predsednik tudi dotične članke, izpove isto.

Ko so bile izprašane vse priče, je predsednik sestavil pet vprašanj, na katere bodo pozneje porotniki odgovorili — in sicer v tem smislu, ali se je zgodil zločin, ga je li storil Ivan Šuligoj, ga je kriv in v kakšnem stanju se je nahajal.

Odv. Zennaro je podal načrt svoje obrambe. Samoobramba, hudo ali lahno izzivanje, delna ali popolna pijanost.

Prvi je govoril odv. Vinci kot zastopnik civilne stranke. Opisal je značaj pokojnika in ga kazal v jako lepi luči. Že dejanje samo, da je hotel pomagati Pirihu, ki so ga hoteli napasti, dokazuje njegovo človekoljubnost. Skušal je prepričati porotnike, da Šuligoj ni ravnal v samoobrambi, pač pa svojevoljno in brez tehtnega povoda napadel Kofola. Pokojnik je zapustil ženo, ki mora sama gospodariti in se sama boriti za svoj košček kruha.

Ko je prenehal, je predsednik zaključil obravnavo.

V sredo zjutraj se je nadaljevala porotna obravnava proti Ivanu Šuligoj. Govoril je državni pravdnik odv. cav. Miglietta. Dokazoval je, da je bilo dejanje izvršeno od Ivana Šuligoj, da je bil Šuligoj dejanja kriv. Obtoženec sam je bil oni, ki je izzival, končno se je doteknil pijanosti in dopuščal, da je bil pijan, ali ne tako, da ne bi bil odgovoren za svoje dejanje.

Za njim je predal predsednik besedo odvetniku Zennaru, ki je branil obtoženca. Zennaro je pričel svoj govor s priliko, v kateri je skušal dokazati, kako je včasih usoda — kriva velikih in usodepolnih dejanj. Prenesel je vsebino prilike na Kofola in Šuligoja, katerima je bilo usojeno, da se je zgodilo tako z njima. Skušal je nadalje ugotoviti na podlagi zapisnika zdravnikov, ki so truplo Kofola po smrti pregledali, da nesrečnež ni umrl radi udarca, ki mu ga je zadal Šuligoj, pač pa radi padca na tla, pri čemur da si je pretresel možgane, ga torej obtoženec ni ubil, pač pa le ranil. Ugotavljal je, da je bil Šuligoj izzvan od Kofola in ga zato le v samoobrambi udaril. Dokazoval je, da ne more ugotoviti nikjer nobenega dejstva, ki bi pričalo o tem, da je Šuligoj imel namen raniti Kofola. Izključuje celo politični motiv. Opira se v svoji obrambi na obtoženčevo pijanost, končno opiše značaj Kofola, ki da je bil — kolikor sledi iz pričevanja prič. Vončina in obtoženca samega — človek prepojen slovenske zavednosti in ne bo prijatelj italijanskega naroda. Orišе porotnikom grozno kazen, ki jo bo moral obtoženec prestati (od 12—18 let), ako ga oni obsodijo radi umora. Nazadnje se obrne še do vdove Kofola, o kateri trdi, da se pač nahaja v gmotno zelo dobrem stanju in pač zato ne more zahtevati nobene odškodnine od Šuligoja, katerega družina živi bedno življenje kmeta.

Razprava se je odnesla na popoldanske ure.

Pri popoldanski razpravi je odv. Vinci odgovarjal odv. Zennaru, branitelju obtoženca, in ponovno dokazoval, da je smrt nastopila radi udarca z dežnikom, da je dežnik prodrl skozi nos do možganov, pobijal je naziranje odv. Zennara, da je obtoženec ravnal v samoobrambi; skušal je dokazati, da priča Vončina ni bila verodostojna, in obrazložil, da besedi «smrkovec» in «krota» v slovenščini ne pomenita nikake žalivke. Torej tudi če bi jih pokojni izrekel, ne bi mogle biti izzivanje. Vnovič je pokazal pokojniku v lepi značajni luči, ki tudi politično ni bil noben sovražnik države. Končal je z željo, naj bi se porotniki prepričali, da je Šuligoj izvršil pravi zavedni umor.

Tudi državni pravdnik je vnovič povzel besedo, rekoč, da ne more molčati, ko se tako potvarja resnica. Pobijal je vse trditve branitelja in trdil, da je obtoženec kriv umora v vsakem oziru. Nastane skoro incident z odv. Zennarom.

Odv. Zennaro je predvsem utemeljil zmoto, v katero je padel zjutraj, ko je napačno razumel izpoved pregledników trupla, ki so potem, danes popoldne, bili zaslišani od predsednika. Nato je porotnikom omenil, da imajo potem pravico odgovoriti na prvo vprašanje, ki se glasi: «Ali je bila smrt povzročena od udarca dežnika» na vsak način trdilno, če so to izvedenci dognali. Zato se je pa oprijel tem bolj tega, da je Šuligoj ranil Kofola v samoobrambi in ni imel nobenega namena umoriti pokojnika. Ni bilo nobenega povoda. Da bi podkrepil to svojo trditev, vnovič podčrtuje verodostojnost priče Vončine, proti kateri imata toliko državni pravdnik in odv. Vinci. Še enkrat hoče prikazati Kofola v luči kot političnega nasprotnika Šuligoja, ali vsaj fašizma, in potrjuje to z izjavo priče Štefana Šuligoja, ki je trdil, da je bil Kofol antifašist.

Predsednik želi, da bi končal svoja izvajanja, ker se je razprava že zavlekla, odv. Zennaro pa prosi, da bi smel še drugi dan spregovoriti nekoliko besed v odgovor državnemu pravdniku.

Obravnava se odloži na prihodnji dan.

**Cestna tragedija v treh dejanjih**

Veseli del. Goriški režiser Just Košuta in njegov debeli prijatelj Caharija drvita po kraških cestah z motociklijem v veselem tempu 90 km na uro. Tragični del. Motocikelj leti v jarek, oba popotnika v cestni prah. Trpeči del. Košuta leži z izvinjeno nogo in raznimi praskami v postelji ter se bo moral zdraviti en teden, preden bo mogel zapustiti posteljo. Epilog. Občinstvo ne ploska in tudi ne želi ponovitve.

**Težka nesreča goriškega kavarnarja**

V pondeljek zvečer se je vozil po cesti med Ločnikom in Gorico na svojem motorju znani goriški kavarnar Marjan D'Altri, lastnik kavarne «Principe Umberto» v ul. Corso Verdi št. 1, doma iz Castrovillari. Ravno na koncu mosta proti Štračicam je zapazil pred seboj svetilko, ki se mu je približevala po cesti. Misleč, da je svetilka kakega kolesarja, ni dosti pazil in vozil naprej, ker je bil prepričan, da se bo kolesar umaknil. Šele dober meter, predno sta bila skupaj, je kavarnar zapazil, da ima pred seboj motociklista, ki je imel poleg motorja pritaknjen navaden voziček. Prekasno je bilo, da bi se umaknil, in tako sta treščila skupaj. Dočim je motociklist z voziČkom obdržal ravnotežje in nadaljeval svojo pot, je kavarnar odletel z motorja in obležal na cesti. Neki šofer, ki je prišel slučajno mimo, ga je odpeljal v goriško bolnico.

Zdravniki so v bolnici ugotovili, da si je zlomil levo nogo in si lahko pretresel možgane.

**Cena živilom na drobno**

Cene živilom na goriškem trgu od 30. julija do 12. avgusta 1927. so sledeče:

Riž boljše vrste po L 1.80 kilogram; navadna vrsta L 1.70; koruzna moka presejana L 1.20; slabše vrste koruzna moka L 1.10; testenine L 3.20; sladkor v kristalih L 6.90; domača slanina prve vrste L 9.—; amerikanska slanina L 7.40; mast L 8.—; semensko olje (Winter) L 5.80 liter; semensko olje boljše vrste (zlato) L 6.40; oljčno olje L 11.—; oljčno olje druge vrste L 10.—; kolonijalna kava (Minas) L 21.60; fižol L 2.—; nov krompir L 0.60; paradižniki v konzervah L 4.50; mleko dostavljeno v stanovanje L 1.10 liter.

Oglje iz bukovega lesa od L 55 do 60 kvintal; premog od 28 do 30 lir kvintal; sežagana drva, dostavljena na dom, od 16 do 18 lir kvintal.

**Občinstvu na znanje!**

Da ne bo občinstvo delalo v nedeljo zastonj poti v Bilje, se sporoča, da se napovedani pevski koncert ne bo vršil.

**Obsodba sina, ki je ranil očeta**

Kakor smo že poročali, je neki Danijel Štekar, stanujoč v ulici Rabatta, ranil z nožem svojega očeta Lovrenca Štekarja, ker mu ni hotel dati pet lir. Sodišče je sedaj obsodilo nehvaležnega sina na en mesec in pet dni zapora; kazen se mu za dobo petih let podari in se mu tudi ne vpiše.

**Ker je zapustil Gorico**

Neki Hijacint Brešan, star 25 let, je bil obsojen na 2 meseca in 15 dni ječe, ker je bil zapustil mesto, čeprav mu je bilo to prepovedano.

**KOBARID**

Planinska koča na Krnu, kot spomenik padlim v vojni, je postavljena pod zaščito Nj. Vel. kralja Viktorja Emanuela III.

**GRAHOVO**

**Okradli so jo**

Neki Ivani Koršič iz Koritnice pri Grahovem so neznani zlikovci vdrli v stanovanje in ji odnesli 2000 lir, ki jih je imela shranjene v svoji sobi.

**BRDA**

Ponovno nam poročajo iz Brd, da je toča, ki je padla v soboto teden zvečer, napravila veliko škode. Pas toče je šel predvsem čez Kojsko-Njivice in Podsabotin. Najbolj so prizadete Njivice in Hum. Uničila je ¾ vinskega pridelka, zlasti v Njivicah.

**OSLAVJE**

**Smrtna kosa**

V torek je umrla posestniku Primožiču Cvetku hšt. 181 njegova eden in dvajsetletna hčerka Gabrijela Primožič, bivša članica prosvetnega društva «Soče». Bolehala je kake tri mesece. Trpela je mnogo. Pogreb bo jutri ob 6. pop. Gabrijeli naj sveti večna luč, preostalim pa naše sožalje!

**VOJŠČICA**

**Prireditev**

Pevsko in dramatično društvo «Tabor» priredi dne 28. avgusta 1927. veselico. Bližnja društva se prosijo tem potem, da isti dan ne prirejajo svojih nastopov.

**CERKNO**

**Rudosledstvo — Prve ugotovitve**

V soboto 23. julija sta prispela grof inž. Jožef Merlo in pa industrijalec Romeo Bilus-Lastro, organizatorja iskanja rud v cerkljanskem okraju. V nedeljo zvečer so priredile krajevne oblasti njima na čast poseben banket v gostilni Makuc. Poleg številnih osebnosti so se udeležili banketa polkovnik De Negri, prefekturni komisar De Podestà ter gg. Štravs, Bevk, Rojic in drugi.

Gospod Romeo Bilus-Lasturi je razjasnil v svojem govoru glavne znake geologičnega sestava cerkljanskih hribov, v katerih so se ugotovile različne plasti železnega krška, dalje dobra ležišča bakra, ki dokazujejo znanstveno in geologično obstoj globokih plasti svinca. Inž. Merlo se zahvaljuje navzočim za prijazen sprejem ter sporoča, da so povsod, kjer so poskusno izkopali jarke, jame in predore, prišli na svetlo sledovi bakra, svinca in kršcev ter raznih drugih rudnin. Radi tega ne obstoja nikak dvom, da bi se izkoriščanje teh podzemskih rud ne moglo posrečiti. Sedaj se marljivo dela na tem, da se odkrijejo najboljša mesta, kjer je največ odstotkov kovin.

V pondeljek, torek in sredo sta grof inž. Merlo Jožef in pa industrijalec Bilus-Lastro obiskala različna že izvršena izsleditvena dela, katera vodi spretna roka rudosledca Karla Miserandina.

Naravno, da celotno cerkljansko prebivalstvo s silnim zanimanjem sledi tem delom, ker pričakuje od njihovega uspeha obilo pomoči in novih virov. O zadevi bomo še natančneje poročali.

# Iz tržaške pokrajine

**IZ SEŽANE**

Na trgu v Sežani dne 22. julija je bilo na prodaj 257 glav goveje odrastle živine, kateri je bila cena od 300—325 lir stot žive teže. Telet je bilo 64; cena okolu 500 lir stot mrtve teže. Konj je bilo samo 23, to pa radi dela na polju. Cena konjem boljše pasme in lepšim do 4000 lir glava. Prašičkov je bilo le 68, cena 6—10 tedenskim od 100 do 220 lir prašiček. Kupčija v obče srednje dobra. Prihodnji tržni dan bo 12. avgusta 1927

# Gospodarstvo

## O zadrugi

**Ali v pojasnilo «Interesirancem» in odgovor «Kričačem».**

Odkar je postal Štandrež mesto ter bolj po meščansko misli, se je polotil ideje obnoviti nekdanjo zadrugo za izvoz krompirja k novemu življenju. Pametna ideja, ki zamore koristiti nam vsem in celokupnemu našemu gospodarskemu življenju. «Edinost» je odprla svoje stolpe razmotrivanju tega perečega vprašanja. Tu naj se razčisti ono temno in že ogabno ozračje, ki obkrožuje zadrugo ter mori zadružno idejo, ji škoduje in jo smeši.

Ta zadruga je bila ustanovljena z namenom, da kmet svoje lastne produkte vnovčuje sam, potom svoje organizacije ter stopi tem potom sam v svet kot veletrgovec. Namen je bil dober ter se je tudi do vojne dobro obnesel. Zadruga je zaslovela širom bivše Avstrije in Nemčije, kjer je uživala dobro ime. Bila je pod vodstvom dobrih moči ter je imela največje upanje v bodočnost.

Kmetje goriške okolice so videli in občutili njen blagodejni vpliv ter so se je oklenili z vso silo in samozavestjo. Predvojna doba, kakor je meni znano, je bila dobra in se je z malo izjemami zadružna ideja poglobila in utrdila, četudi so bili že tu veliki nedostatki, ki pa ji niso v tisti dobi dosti škodovali. Zadruga se je razvijala mirno in dobro naprej.

Nas predvsem zanima povojna doba, oziroma doba od leta 1920. dalje. Čim so naši kmetje začeli spet obdelovati zemljo in je le ta dala prve sadove, je oživela tudi zadruga. S tem je začel današnji boj. Od leta 1920. do 1923. se pri zadrugi sploh ni vodilo knjigovodstvo oziroma za sezono so pisali kar na papirje, ki so se seveda poizgubili. Eno leto, ne vem, ali 1921. ali 1922., je bila zadruga združena za časa izvoza s nekim podjetjem iz Gorice, ki je tudi zadružno. Tu je šlo če tako, ne vem ali je bila zguba ali dobiček; vem samo toliko, da so še pozno leta 1924. bili ljudje, ki so nastopali s terjatvami napram zadrugi. Sicer je to njih privatna zadeva. Za to leto vem dalje, da je g. Tomsič sestavil neke vrste bilanco, ki je bila jako pomanjkljiva ter izkazovala neko zgubo. V eni povojni sezoni, ko bi se bilo dalo zaslužiti ogromno, to je takrat, ko je Dunaj stradal, se je prodajal krompir pod ceno, niti vreče niso bile plačane. Iz te dobe izhaja menda prvo posojilo pri Zadružni zvezi v Gorici, okrog L 10.000. Kakor je bilo povedano, sicer bolj zaupno, se je takrat prodajalo z namenom, da se zopet osvoji trg, ker je bila huda konkurenca. V tej dobi bi lahko zadruga, ako bi bila znala, zaslužila ogromno. (G. «Kričač», pozor., to Vam). In ako se ne motim, ste Vi takrat aspirirali na mesto pri zadrugi, v družbi z nekom drugim. Ker ste pa menda takrat bil v odboru ali vsaj blizu njega, bi bilo dobro, da malo pomislite nazaj pred Tomsičevo dobo, ko ste tudi Vi imel besedo! Delo do leta 1923. ni bilo posebno ugodno in po izjavah kmetov samih bi se bilo kljub temu dalo takrat mnogo opraviti že iz enostavnega razloga, ker takrat v Avstriji ni bilo živeža in se je vse prodajalo jako dobro in za drag denar. Razmere so se začele boljšati in stvar je bila vzeta prelahko. Pošiljalo se je na gotovo, oziroma izročalo se je blago kar tu na postaji, zakaj kupcev je bilo mnogo, a blaga razmeroma malo; prodalo se je vse, samo da je nosilo ime krompir.

Tako celo leto 1923. Sezona 1923. pa je prinesla žalost in razdor ter povod, da se je g. Kričač res razkričal ter mlatil slamo na vseh shodih zadruge. Baje je g. Tomsič prišel na to mesto kot vodja zadruge baš radi priporočila gospoda, ki se je pozneje najbolj zaganjal vanj. In tu je mislil žeti, ter si zagotoviti pozneje mesto v zadrugi s svojim kompanjonom. Tu vzbuja sum, da si je on za to igro izbral Tomšiča, ki ga je dobro poznal od začetka do konca. Vedel je za njegove slabosti in zato ga je tudi vedno nadziral, da čim prej začne kampanjo proti njemu in sploh načelstvu zadruge ter si na ta način s peščico pristašev, katerim je znal spretno slikati zadrugo in vodstvo, zagotovi mesto ne v odboru, ampak v vodstvu kot takem. Napaka takratnega vodstva je bila, da je g. vodja šel na limanice firmi Foerster v Švici. To pa po posredovanju nekega našega domačina, ki je baje nekje iz Sovodenj in nameščenec ali celo družabnik firme Foerster. Tu je bil pač nastop prelahkomišljen. Da pa je bila pri tem dosti kriva gnjiloba krompirja, si mora priznati vsak naš kmet. Malo lahkomišljeno je bilo vse skupaj kot je bilo sploh vse delovanje po vojni. Kljub resni volji ter trdi zadružni ideji našega človeka, ni bilo moža, ki bi jih vodil in jim pokazal pravo pot. Vmes je bilo tudi malo trme naših ljudi, ki se niso pustili poučiti niti si dali dopovedati. Rak rana je bilo hujskanje in neverjetni načrt človeka, ki bi rad žel, a ne sejal. Sploh je v tej dobi bilo precej hudo dobro delati, blago ni bilo za dolg prevoz, vsaj v začetku ne, pa tudi resnih trgovcev je bilo malo. Mogoče je tu zakrivil g. vodja napram W. O. G. Einfuhr, Dunaj kaj netrgovskega, da ta ni hotel več kupovati pri zadrugi v isti množini kot prej, ampak je raje potom posredovalcev nakupoval le nujno blago pri zadrugi. To je bila govorica, kakšna je resnica, ne vem. Zguba v tej dobi je bila velika že radi tega, ker ni bilo mogoče iztirjati niti onega, za kar je bila zadruga upravičena. Foerster je med tem časom propadel. Najprej je obljubil nekaj, a pozneje je še to odpadlo. Iztirjatev je imel v rokah odvetnik. Le ta mi je nekoč pravil, da je zadruga dobila pravdo proti dolžniku v Trstu in v Švici. Kako da se denar ni iztirjal, ne vem. Znano mi je samo, da bi si bila zadruga znatno opomogla, če bi se bile vsote pravočasno iztirjale.

Od efektivne izgube se je pa kmetom pridržalo pri izplačilu precej denarja, tako da se je bilanca precej drugače izkazala, kot bi moralo izgledati v resnici. Pri pridrževanju je vladal velik kaos, da si še niti danes nismo na jasnem pri veliko slučajih, komu je bilo pridržano in koliko. O teh neredih vedo kmetje dobro.

Sezonea 1924. Prevzel sem zadrugo deset dni pred pričetkom sezone. Dobil sem vse v precejšnjem neredu. Število članov ni bilo jasno, knjigovodstvo je vodil g. Tomsič samo za sezono brez zveze z prejšnjimi leti, v katerih pa pravo knjigovodstvo sploh ni obstojalo. Izvoz se je začel v znamenju bojazni, a ne malodušja. Trudil sem se, da dobim poročila in informacije o tujini v Avstriji in Nemčiji. Pazil sem vedno, da ne nasedem, šlo je mirno in dobro. Kljub različnim protestom smo dobro jadrali. Napram nekaterim trgovcem, ki so se skušali okoristiti na račun prejšnjih let, sem nastopil z vso silo in brezobzirnostjo; imel sem uspeh. Protesti so se od dne do dne množili in blago je bilo stavljeno na razpolago, sicer v več slučajih neopravičeno. Odločil sem se, da potujem na lice mesta ter si ogledam blago. Dva sta jako slabo naletela, ker sem ju iznenadil, in bila sta prisiljena mi povrniti potne stroške ter blago z malenkostnim popustom plačati. Par protestov je bilo upravičenih; in sicer je bilo slabega blaga za celih 30%. Drugi so protestirali in predložili uradne listine o stanju blaga na cilju. Težek je bil položaj za zadrugo, ko se nam je ustavil trg radi prenapolnjenosti z blagom. Zastoj je trajal deset dni. Odpotujem v Nemčijo, Avstrijo ter Češko. Rezultat je bil dober. Odpoklicem prvi voz za Monakovo, kateri je srečno prišel na cilj. Tu se začenja rešilno delo zadruge, ki je že plavala v zgubi. V sporazumu z izrednim občnim zborom, na katerem ste bil tudi Vi g. Kričač in niste prav nič protestirali, so odšli prvi vozovi krompirja v Nemčijo in sicer v komisijo. In hvala Bogu to nas je rešilo ter nam pustilo celo 10 do 13 tisoč v denarju ter blagu. V komisiji pri posameznih vozovih smo zaslužili od 500 do 1000 L in še več. V tej dobi nam je začelo blago primanjkovati in morali smo ponj v Furlanijo. Baš ko je imelo blago odpotovati, smo dobili obvestilo iz Nemčije, da je tam na trgu cena ogromno padla. Zaslutili smo zgubo in prekličali blago pri prodajalcu v Furlaniji. Tu smo zgubili okrog 1000 L po nepotrebnem in sicer pri vrečah, katere smo poslali v Furlanijo, da se napolnijo s krompirjem. Ker smo preklic pravočasno izvršili in je tudi tako stalo v pogodbi, bi moral prodajalec vrniti vreče. Silil sem odbor na sodno iztirjatev vreč, a res ne vem, česa se je ustrašil, po mojem odhodu ni sodno postopal proti takratnemu posestniku vreč. Ravno tako je bilo z nekaterimi terjatvami, katere se sploh niso izterjale. Pela se mi je slava in dobil sem nagrade 800 L, to je toliko da sem lahko plačal uradnika za dva meseca, kajti le ta je bil pri zadrugi na moj račun. Toliko v znanje g. Kričaču. To je mastna nagrada, sicer pa nisem obljubil nobenemu odborniku odstotka, da glasuje, oziroma predlaga nagrado, kakor se je to zgodilo v sezoni leta 1923. Vem, da ste dobo 1924. in posebno omenjeni slučaj iz Furlanije izrabili za svojo gonjo. A to ni oplašilo niti enega kmeta razen par Vaših sokričačev.

Sezona 1925. Tu je izvor vsega, kvant, obrekovanj in natolcevanj. Še pred sezijo, oziroma priprave so bile dokaj burne in tudi lov za zadrugo je bil dokaj zanimiv. Ta sezija je stala popolnoma v znamenju katastrofe. In kje so vzroki? Ne maram in nočem, da bi kdo mislil, da se hočem prati, ker sem hvala Bogu čist. Napel sem vse sile in delal, a ni šlo, ker je bolezen krompirja udarila z vso silo in je gnilo blago na celi črti, pa bilo na kratkih ali dolgih progah. Gosp. Kričač misli, da je samo ono blago gnilo, ki je potovalo v Nemčijo; povem mu, da je glavna izguba ravno bila na avstrijskem trgu. Gnilo je doma v zemlji, v kleti in med prevozom. Temu pa ni bilo pomoči, Podvzel sem vse korake, da ubranim škodo. Edini in najpametnejši korak bi bil ta, da bi sploh ustavil izvoz. Ako bi se to zgodilo, bi bili vsi po meni. Kar zadeva blago v komisiji, moram priznati in to tudi vsi kmetje, ki so bili v odboru, da smo ravno tam dobili največ denarja; a tam kjer je bilo blago pogojeno «fiks», tam smo največ zgubili in to iz enostavnega razloga. Blago, ki je bilo prodano «fiks» in potem po kupcu protestirano, je bilo nam na razpolago in je ležalo toliko časa na postaji, da sem se osebno prepričal o stanju blaga. Blago je ležalo na postaji do mojega prihoda celih pet do šest dni. Kaj to pomeni pri bolnem krompirju, ve vsak otrok in ne samo naš vrli kričač. Celo tako daleč je šlo, da sem ponudil dotičnemu trgovcu blago v komisijo, da se čim prej razproda in tako obvaruje škode, a ta se je branil prevzeti blago, ker je takrat bil trg prenapolnjen z blagom. Naš komisijoner nas je, ko je zapazil, da prihaja slabo blago, o tem takoj obvestil ter blago takoj razprodal po še precej dobrih cenah. Radi iztirjatev pri trgovcu v Monakovem, ki nam je poslal neki obračun kar na črez, sem energično protestiral. Dobil sem odgovor, kateri je kazal, da se da še marsikaj rešiti, oziroma iztirjati. Ko sem se umaknil iz zadruge, oziroma ko je bilo moje delo tam končano, sem opozoril odbor, naj stvar sodno iztirja. Zadeva je bila predana odvetniku, kateremu sem dal tudi tozadevna pojasnila. O poteku ne vem. Zdi se mi, da je stvar zaspala. Najlepše je bilo to, da dotični trgovec ni imel niti enega strokovnjaškega izpričevala o stanju blaga razen za eden ali dva voza. Resnična izguba radi gnilobe bi znašala k večjemu 20% do 30%, a on nam je poslal račun o 70% in še več slabega blaga. Gotov sem, da bi se tu dalo iztirjati še par tisoč mark, ako bi bil znal odbor postopati.

Glavni vzrok izgube je pač famozna dunajska «Aestita», Hauser, Žid, ki so ga vsi odborniki razen enega dobro poznali. Bil je predstavljen po odbornikih posebno po predsedniku kot znan, soliden in dober trgovec. Moram priznati, da je plačal 8/10 blaga, katero sem mu jaz izročil, kljub temu da je vedno protestiral blago. Ko sem ga spoznal, mu nisem hotel več izročiti blaga.

Ko sem odšel v Nemčijo, da tam uredim različne proteste, je bila moja prva naloga in dolžnost, da javim zadrugi položaj na trgu ter prekličem nadaljne pošiljatve, kar se je tudi zgodilo. Dnevno sem poslal 2 do 3 brzojavke, v katerih sem rotil odbor, naj ne pošiljajo blaga v Nemčijo, ker prihaja močno pokvarjeno na cilj. V odgovor dobim dobim dnevno 2 do 3 pošiljatve krompirja in sicer naslovljene na firmo Sulser, ki je jako dobro ščitila naše interese kljub begu trga pred našim blagom. Vrhunec vsega je bil ta, da dobim v Monakovo pismo, v katerem se mi lepo po ovinkih očita, da lenarim, medtem ko gosp. Tomsič naroča 5 do 10 vagonov dnevno. Zdelo se jim je čudno, zakaj jaz prepovedujem nadaljni izvoz. Jaz sem vedel zakaj in g. Tomsič tudi za svojo stran, a čez poldrugi mesec so izvedeli tudi kmetje.

Po štirinajstih dneh, ko se vrnem domov, sem izvedel, da so dali g. Hauserju nič manj ko 10 vozov blaga za okrog 45.000 lir, in to kljub moji prepovedi izvoza oziroma priporočilu, naj se proda za gotov denar doma. Pred mojim odhodom v Nemčijo sem opozoril, naj pazijo na tega Žida. Ko sem vprašal, zakaj so mu izročili toliko blaga, sem dobil odgovor «kam smo hotelj z blagom, sicer on je dober in plača, blago je prišlo dobro na cilj». Ko sem ga nekoč prejel radi plačila malo trdo in grobo, se je čutil neki odbornik močno užaljenega ter mi celo rekel, da se na tak način odganjajo klijenti. Vseh 10 vagonov je šlo v dim in to kljub mojim protestom in rotenjem, naj se ne blago razpošilja na slepo.

Za danes naj bo to gosp. kričaču v pojasnilo in odgovor. Moja bilanca še ni zaključena. Upam, da mi uredništvo dovoli v prihodnjih dneh, da nadalje razpravljam o stvari.

**G. Gomišček.**

**BORZNA POROČILA**

Trst, 3. avgusta 1927.

Amsterdam 731.50—741.50, Belgija 253—258, Francija 71.70 do 72.30, London 89.11—89.41, New-York 18.30¾—18.40¾, Španija 307.50—317.50, Švica 351.87½ do 355.87½, Atene 23.82½—24.32½, Berlin 438—442, Bukarešt 10.97½ do 11.47½, Praga 54.17—54.67, Madžarska 315—325, Dunaj 253.80 do 263.80, Zagreb 32.10—32.60.

Uradna cena zlata (2. 8.) L 354.69; vojnoodškodninske obveznice 63.

**DAROVI**

V počaščenje spomina blagopokojnega gospoda Mihaela Kreševiča so darovali šentjakobski podružnici Š. D.: Gg. Ivan Praševj 10 lir, Škerlj Ivan 10 lir, Just Maurič 20 lir; skupno 40 lir.

Gospod Praševj Ivan daruje v isti namen 10 lir za šentjakobski pevski zbor. (Denar hrani blagajnik podružnice Š. D. pri Sv. Jakobu).

Vsem darovalcem srčna hvala!


# MALI OGLASI

**BERLITZ-SCHOOL** Via Fabio Filzi 23, pouk in prevodi v vseh jezikih. 1018

**LEPA HIŠA,** na prometnem kraju, z gostilničarsko koncesijo vred, se proda. Pojasnila daje Seljak, gostilna v Bregu, Idrija. 1041

**BABICA** avtorizirana sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, via Giulia 29. 893

**FONTE D'AQUISTO** Trst, Corso Garibaldi 1. Najbogatejša izbera srajc in modnih potrebščin za moške. Najnižje cene. Fonte d'aquisto. Trst. 983

**TAPECERIJSKI** papir za dekoracije sob po nizkih cenah. Trst, Viale 20 Settembre 16. 972

**ANTON PEČAR,** tovarna glasovirjev. Trst via Scussa 8, prodaja, popravlja, uglašuje in menjuje glasovirje, harmonije in orglje. 955

**AKO** imate za popraviti ure in zlate predmete, obrnite se do Frana Keber, Idrija, ki izvršuje popravila v lastni delavnici po nizkih cenah in z jamstvom. Izbera pravih švicarskih ur, zlatih in srebrnih predmetov. Kupuje staro zlato in srebro. 853

**BABICA,** avtorizirana, diplomirana, sprejema noseče, Adele Emerschitz Sbaizero, Farneto 10 (podaljšana Ginnastica), lastna vila, tel. 20.64. 956

**GLYKOL** je edino energično zdravilo proti glavobolu, šibkosti, malokrvnosti, obnemoglosti. Izdelek lekarne Castellanovich, Trst, Via dei Giuliani št. 42. 922

**KUHINJE** luksusne, solidne. Sprejemajo se tudi naročila za kovčege. Poprave. Mizar, Via Ferriera 16. 1034

**VIA CESARE BATTISTI 12** se nahaja skladišče pohištva Türk z bogato izbero po najnižjih cenah. 999

**VPOKOJENEC,** prileten, išče meblirano sobo, ne preveč visoko. Reden plačevalec. Ponudbe pod «Soba» na upravništvo. 1048

**BABICA,** diplomirana, sprejema noseče. Bice Hladis, via Madonnina 10/II. (1049)

**ČEVLJARNICA,** moderna. Lastna delavnica. Gustavo Derfler, Trst, Settefontane 8. Cene nizke. 1050

**PRILIKA.** Železni zapahi za vrata po L 1.50 komad. Bakrena žica v hitah 2×1 mm po 60 cent. meter. Via Udine, vogal S. Piero 2, elektricist. 1045

**ŠOLA** za krojenje, vezenje, bo odprla v Komnu 10. avgusta hiter tečaj. Vpisovanja pri Donda Klampferer, Komen 181. 1046

**MOTOGARAGE,** Trst, Via Boccaccio 31. Prodaja motocikljev in bicikljev. Delavnica, opremljena z vsemi potrebščinami za popravljanje. 1047

**TRGOVSKI** pomočnik, dobro izučen, išče službe v mestu ali na deželi. Naslov pri goriški upravi. 1051

**URADNIK,** prvovrsten, vešč več jezikov, zmožen vseh pisarniških poslov, išče službe. Ponudbe pod A. L. na goriško upravo. 1052

ŠIRITE
„Naš glas“
Mesečno družinsko revijo!
Naročnina za celo leto 16 L
Naslov:
Trieste, Casella postale 348

Naročajte in širite „EDINOST“


PODLISTEK

FRANCE BEVK: (51)

# Jakec in njegova ljubezen

«Jaka, jaz sem kriva!... Ta otrok ni tvoj — in vse dni sem čakala, da ti povem, ker sem se bala... Ne zato... ker bi te ne imela rada... Ne zato, zakaj jaz te imam še bolj rada in grdo sem naredila... Prišlo je kot nesreča... Udari me, Jaka, potem mi bo lažje!»

Njen glas je bil tuleč, obupan do smrti. Na Jaka je vplival strašno. Ni ag mogel prenašati. Otroka sta pričela vpiti.

«Ne delaj me neumnega!» je prosil Jaka. «Molči, molči! Bodimo, kot smo bili... Saj je vse dobro...»

«Ne!... Mene srce teži, jaz ne morem živeti! Ti boš mislil slabo; ti boš prepričan, da imaš slabo ženo.»

«Micka, Micka, saj si dobra, saj si dobra...»

Micka je ležala na tleh. Njeno telo je trepetalo v sunkih; neprestano je ponavljala iste besede....

20.

V Jakcu se je tedaj strašno preobrnilo. Bilo mu je, kakor da je uničen on in ž njim vsi. Kakor da je žena za vekomaj obležala in otroci ne bodo prenehali vpiti, ne njemu teči solze. Videl je družino pod razvalinami, hišo na tleh, življenje poteptano.

Ali je on hotel to? Kdo je to storil?

Stopil je v izbo. In kakor malo prej na poti, tako je zdaj izbruhnila iž njega beseda: Zrastla je pod strop. Popadla ga je obupna žalost. Z žalostjo ga je objela jeza nad njimi, ki jih ni bilo v bližini in s katerimi se ni bilo mogoče boriti.

Ljudje so velikan, človek je palček. In kakor otroci in tepci, ki se zneejo nad nevidno in nepremagljivo silo na vidnem predmetu, je udaril Jaka po mizi, da je odskočila in zabobnela.

Ta ropot je predramil Micko, ki je še vedno ležala na tleh, da se je dvignila in se opria na roke. Videla je moža, ki je stal zmešan sredi izbe in si pulil lase iz glave. Ni vedela, da se bori kakor pritlikavec proti usodi, mislila je, da je prišlo zanjo plačilo. Čutila je prste na vratu, videla je sekiro... V nji se je prebudil nagon z neznansko silo, obudil se je strah, bruhnila so na dan vsa čuvstva hkratu, ki so se prekopicnila v njenih možganih in se strašno zakotalila.

Razprla je oči, razkrečila je prste, njena usta so zavpila čuden, ne človeški ne živalski glas:» Ah!... Ah!...»

Jaka se je iz svoje jeze in bolesti ta hip zavedel. Pristopiti je hotel k nji. Micka ni bila več zmožna, da bi brala poteze s človeškega obraza. Planila je z glasnim krikom mimo moža in izginila iz hiše.

Jaka jo je videl, da je letela mimo oken, gologlava, z vihrajočimi lasmi in mahajočimi rokami. V hipu se mu je vrnila treznost.

Planil je za njo. Videl jo je, kako je bežala čez brv in skoraj omahnila v vodo. Ni se ozrla. Lasjé so se ji razpletli, roké niso prenehale kriliti... Vihrajoča, kakor da plava po zraku je bežala z neznano naglico. Ni padla, ni zašla v sneg...

Jaka je letel za njo, razdalja med njima je bila vedno enaka. Naenkrat je Micka zadela ob gaz in padla. Tedaj se je ozrla. Ko je zagledala moža za seboj, je kriknila in planila iz gazi na zmrzel sneg in bežala dalje...

V Jaku je zledenela kri. Videl je ženo, kako beži proti bajerju, ki je bil pokrit s plastjo ledú, na ledu pa je ležala težka plast snega.

«Micka!» je zavpil za njo.

Ta je planila še bolj divje in stopila na led. Jakcu je zastalo srce, obstal je...

«Micka!»

Ni se ozrla. Bilo je prepozno. Sredi bajerja se je led udrl, brez krika, z dvignjenimi rokami je izginila pod njim.

Moža je oblil smrten pot. Boril se je z obupom in planil k bajerju; čez led se je plazil po trebuhu. Iz luknje v ledu je goltala voda; segel je pod skorjo, otipal ni ničesar.

Čuden jok ga je lomil; občutek, kot da se sam nahaja v smrtni nevarnosti in mu bije zadnja ura, ga je objel. Poizkušal je lomiti z rokami skorjo ledu, vse zaman, roke so mu krvavele.

Ozrl se je, nikogar ni bilo v bližini. Zimska pokrajina je ležala v snegu kakor mrtva. Bežal je domov, da je pot tekel od njega in zrrabil za sekiro.

Pod njo se je led vdal. Lomil je kose in jih metal proč in ni mislil na lastno nevarnost.

Slednjič...

S trudom je izvlekel Micko na breg, od njene obleke je curljala voda, oči so bile kot ugasle svetiljke, niso imele več življenja v sebi. Njene roke so bile krčevito stisnjene, njena usta so bila pol odprta, kot da imajo izreči še zadnjo besedo.

Kot ogromna, črna kepa je ležala na belem snegu. Poleg nje je klečal Jaka, solze so mu tekle čez lica. S klici in solzami jo je hotel obuditi v življenje, ni se zganila.

Slednjič jo je dvignil v naročje in jo nesel domov. Bila je težka; težka za telo, težja za srce. Kakor velik, iz dveh človeških teles narejen križ se je pomikal po snegu proti domu. Nesel jo je čez brv, katero jo je nesel kot dekle in je bilo njegovo breme tedaj neznano sladko —, to pot je bilo grenko... Nesel jo je mimo mesta, kjer ji je obljubil kajžo kajžico, a ona njemu roko. Prinesel jo je v izbo in jo položil na klop; njena roka je visela do tal...

Tinče je prišel objokan do nje in jo je gledal; nato je upri oči v očeta, ki je stal odkrit in ni imel več ne solze ne besede.

«Mama?» je vzkliknil otrok vprašujoče.

Nihče mu ni odgovoril.

(Konec).

# Znanost in umetnost

## Utrinki

Poleg repatic so od nekdaj vzbujali splošno zanimanje utrinki ali kakor jih tudi velikokrat imenujemo, kresnice. Kakor da bi se kje utrgala kaka zvezda, švigne svetla točka po nebu in po krajši ali daljši poti, vsekakor pa po preteku le dela ene sekunde (le v izjemnih slučajih po nekoliko daljšem času) docela izgine. Pojavu odgovarjata prav dobro oba naša izraza: utrinki in kresnice. Ljudstvo, ki tako rado združi pojave našega življenja na Zemlji s pojavi na nebu, pravi, da se z vsakim utrinkom loči ena duša od telesa.

Povprečno lahko opazimo s prostim očesom po 4 do 6 utrinkov na uro, v gotovih nočeh pa tudi desetkrat več. Za daljnogled se naravno število utrinkov pomnoži, ker se mu odkrivajo manj svetli utrinki, ki ostanejo prostemu očesu nevidni.

Svoječasno so mislili, da so utrinki pojavi zemeljskega ozračja. Pozneje so videli v njih telesa, ki so jih izbruhnili vulkani na zemlji ali celo na Luni.

Pravo spoznanje utrinkov se začenja še le z letom 1798., ko sta se dijaka Brandes in Brenzenbrag v Göttingenu potrudila in izmerila višino, v kateri se odigravajo ti pojavi. Ugotovila sta tako višino od 150 do 70 km. Po novejših izmerjenjih vemo, da se zasvetijo utrinki približno v višini 120 km in da ugasnejo v višini 85 km.

Utrinki priletijo z ogromno hitrostjo nad 70 km na sekundo v zemeljsko ozračje. Dasi je isto v omenjenih višinah zelo razredčeno, nudi vendarle tako hitro letečim telesom silen upor. Hitrost utrinka hitro pojema, njegova kinetična energija se pretvori v toploto, radi česar zažari telo samo in brž kone tudi močno stisnjene zračne plasti okoli njega.

Sijaj utrinkov doseže lahko celo velikost Venerinega sijaja Po preteku le kratkega časa pa ta velikost celo sijajen pojav izgine, toda ne samo pojav, temveč tudi telo, ki je nositelj tega pojava. Ko utrinek ugasne, se razblini tudi to telo. Le v izjemnih slučajih se da po tem utrinku sklepati, da je morda telo srečno zopet zapustilo zemeljsko ozračje. Po večini se je tam razpršilo. Da padejo taka telesa ali deli takih teles tudi na zemljo, ni izključeno, temveč zelo verjetno. Direktnega dokaza nimamo. Svoječasno in deloma tudi še v zadnjem času so mislili, da izvira rjavi železov prah, ki pokriva sicer čisto bele snežne in ledene plasti ob tečajih, od utrinkov. Danes vemo, da je ta prah zemeljskega izvora in sicer da izvira od raznih vulkanov.

Sicer pa je tudi naše znanje o sestavi utrinkov še dokaj pomanjkljivo. Tudi njihova teža ni z gotovostjo znana. Po vsej verjetnosti gre za telesa, ki tehtajo le nekaj gramov. Utrinki opisujejo na nebu navidezno velike krožne loke: njihovi pravi tiri so potemtakem premice.

Ko so natančneje proučili te tire, so opazili, da imajo utrinki po večini izhodišče iz določenih mest na zvezdnem nebu. Ako narišemo namreč tire utrinkov, na zvezdno karto, tvorijo le ti žarkovje, ki izvira iz bolj ali manj jasno določene točke na nebu. Tako izhodišče utrinkov imenujejo radijant. Do sedaj so ugotovili nad 3000 takih radijantov. Gotovo pa jih je še veliko več, zlasti, ker je južno nebo manj raziskano kakor severno. Izključeno pa ni, da sta po dva ali tudi več kot različna, ugotoveljna radijanta le en sam radijant.

Najbolj znani radijanti so v ozvezdju Lire, Perzeja, Leva in Andromede. Roji kresnic, ki izvirajo iz njih nosijo temu primerno ime Liridi, Perzeidi in Leonidi. Iz zadnjega radijanta izvirajoči utrinki se imenujejo iz razloga, ki ga bomo kmalu obrazložili, Bielidi po Bielovem kometu.

Ti roji se pojavljajo periodično v določenih časih, tako Liridi od 23. do 27. aprila, Perzeidi posebno bogato od 9. do 14. avgusta, Leonidi od 13. do 15. novembra in Bielidi 23. novembra vsakega leta.

Toda niso vsi ti roji vsako leto enako bogati. Dočim se vsi Perzeidi leto za letom prikazujejo v enakem številu, so Leonidi posebno številni vsako 33. leto. Tako je bilo videti v noči od 13. do 14. novembra 1866. na tisoče in tisoče utrinkov na nebu, ki so vsi izvirali iz ozvezdja Leva. V naslednjih dveh letih je bil tu roj še vedno zelo bogat, dasi je daleč zaostal za pojavom iz l. 1866. Za l. 1899. napovedani izredno številni roj je izostal, in sicer iz vzrokov, ki so jih naknadno tudi izračunili. Prihodnji bogati roj bo l. 1832. ali 1833.

Utrinki tvorijo za naše oko žarkovje, ki izvira iz ene točke. V resnici pa so to le vzporedne premice, ki se kakor železniški tir za naše oko primikajo proti določeni točki; faktično je ta točka v neskončnosti, kajti vzporedne premice se sploh nikjer ne srečajo, ali kar je isto, se srečajo v neskončnosti.

Odkod izvirajo pa utrinki? S tem vprašanjem sta se bavila predvsem ameriški astronom II. A. Newton in italijanski astronom G. V. Schiaparelli. Po njuni razlagi odgovarja vsakemu roju ogromen obroč utrinkov ali meteorov, ki obdaja Solnce približno kakor obdaja znani obroč planet Saturen.

Kadar leti Zemlja na svojem tiru skozi tak obroč (in to se ponavlja vsako leto enkrat), zažarijo oni meteori, ki gredo skozi zemeljsko ozračje kot utrinki ali kresnice.

Obroč, ki odgovarja Perzeidom, bi bil enakomerno posejan po meteorih. Radi tega je tudi vsako leto enak. Pri obroču Leonidov pa bi bil en del bolj gosto posejan in kadar gre Zemlja ravno skozi ta del, je prekrasen dež utrinkov, kakor zadnjič l. 1866. Čim širši je obroč, tem več noči zaporedoma vidimo kresnice istega roja.

Iz gibanja Zemlje pa se razlaga po Schiaparelliju tudi dejstvo, da je število utrinkov po polnoči dva do trikrat večje kakor pred polnočjo, in da je pomladi najmanj utrinkov (od 3 do 4 na uro) začetkom jeseni pa do 7 na uro, in končno, da prihaja od vzhoda več nego polovica vseh utrinkov.

Schiaparelli pa je šel v svoji razlagi še dalje. L. 1866. je ugotovil, da se prečudno ujemajo vsi podatki za gibanje Perzeidov s podatki za tir repatice, ki je označena kakor 1862 III (prva številka odgovarja letnici odkritja, druga pa mestu v vrsti tisto leto odkritih repatic). Naslednje leto so dognali slično vzporednost med Leonidi in Templovim kometom 1866. I.

Posebno značilna je sorodnost med Bielidi in Bielovim kometom. Ta komet se je namreč l. 1845. razcepil v dva dela. Ob naslednjem povratku sta bila oba dela močno narazen. Nato pa je komet docela izginil. Nasprotno pa je bil l. 1872. in 1885, ko bi se bil moral pokazati ta komet, roj Bielidov posebno bogat. Enako so ugotovili nekako zavisnost med Liridi in kometom 1861. I.

Tudi najbolj znani komet, namreč Halleyev komet, je baje v sorodu z rojem Aquariidov, ki imajo radijant v Vodnaru, in se prikazujejo 6. maja.

Letos vidna Pons-Winneckejeva repatica ima sorodnike v roju kresnic, ki izvira koncem januarja iz ozvezdja Velikega voza.

Ali je ta vzporednost le slučajna, ali pa obstoji kaka vzročna zveza? Verjetno je, da so ti obroči meteorov nastali iz repatic, saj smo ravnokar omenili, kako se je na pr. razdvojil Bielov komet. Še bolj značilen je bil pojav kometa 1882 II., ki je razpadel kar v štiri dele. Če so ti obroči nastali iz repatic, so nastali iz njihovih jeder in nikakor ne iz repov.

Da je temu tako, je verjetnost zelo velika. S tem pa ni nikakor rečeno, da bi bili morali vsi utrinki tako nastati.

S tem bi bil pojasnjen pojav in izvor rojev kresnic. Na nebu pa vidimo razun teh še veliko število utrinkov, ki sploh ne pripadajo nobenemu roju ali nimajo vsaj poznanega radijanta. Takih sporadičnih utrinkov pa je veliko. Glede teh smo še manj na jasnem kakor glede ostalih.

Koliko pa je sploh utrinkov? Rekli smo že, da vidi en opazovalec lahko povprečno po 6 utrinkov na uro.

Opazovalci na vsej zemeljski obli bi videli v istem času 10.460 krat toliko utrinkov. V enem dnevu bi bilo potemtakem okroglo poldrugi milijon utrinkov! To pa bi bili samo s prostim očesom vidni utrinki. Z močnimi daljnogledi poskoči to število na milijone.

Kaj pa z meteoriti, ki padejo na Zemljo, bo še vprašal čitatelj. Ti tvorijo drugo skupino nebesnih pojavov, o tej pa bomo govorili prihodnjič.

L. Č.

# RAZNE ZANIMIVOSTI

### Magnet kot zdravilo.

Na zborovanju amerikanskih zdravnikov v New-Yorku je izjavil dr. Jackson, da se mu je po dva in dvajsetletnih poskusih slednjič posrečilo, odstraniti s pomočjo magneta tuje telo iz pljuč. Uspeli poskus se je napravil na nekem vojaku, v čigar pljučih je tičal še izza vojne dobe izstrelek, ki se je upiral doslej vsem kirurgičnim poskusom odstranitve.

### Metuzalem.

Sotrudnik lista «Prager Presse» je izteknil v vasi Laty v goratem delu Kavkaza sto sedem in štirideset let starega moža, Nikolaja Šapkovskega. Šapkovski je poljskega rodu. Njegov oče je bil poljski poročnik, ki je bil zapustil domovino in se izselil v Kavkaz. Prvo ženo Šapkovskega in dva njegova otroka so ugrabili Turki in ta okolnost potrjuje njegovo starost, kajti Turki so vdrli na Kavkaz leta 1810., ko je imel Šapkovski trideset let. Leta 1861. ga je odlikoval car Aleksander II. z zlato svetinjo in tedaj so potrdili najstarejši vaščani, da je dopolnil osemdeseto leto. Šapkovski je bil poročen štirikrat. Hrani se povečini s kruhom in kislim mlekom. Meso je malokdaj jedel in glede vina je bil skrajno zmeren.

### Zopet bogat berač.

Neki sedem in osemdesetletni berač Sbuttoni Dominik iz Campiana je poiskal dospevši v Spezijo, javno spalnico. Preden je legel spat, je oddal upravi javnega ležišča zavitek v varstvo. Doznalo se je, da je bilo v zavitku 30 tisoč lir. Obveščena kvestura je takoj zaprosila kvesturo v Parmi za natančnejša pojasnila o Sbuttoni-ju, ker se ji je zdelo, da ne more biti berač lastnik tako velike vsote. Kvestura v Parmi je odgovorila, da je Sbuttoni sploh zelo bogat človek, ki nima samo velikih vrednosti v gotovini, marveč poseduje tudi poslopja in zemljišča. Tudi iz Piacenze so došle podrobnosti, da ima omenjeni berač naložen denar pri banki Saguri. Po neprenatančnem računu se sodi, da znaša premoženje Sbuttoni-jevo v nepremičninah in gotovini približno pol milijona lir. Kvestura v Spezii je berača izgnala in mu prepovedala vrnitev v Spezijo.

### Gobavi ušli iz bolnice.

V San Pavlu, okrožju v Braziliji, stoji v samoti bolnica, v kateri se zdravijo samo gobavi bolniki. Nenadoma se je razširila med tamošnjim prebivalstvom grozna vest, da so bolniki iz bolnice ušli in da se potepajo po okolici. Ljudstvo je skrajno prestrašeno, zapira se v svojih stanovanjih in se niti ne upa na prosto. Gobavost je namreč nalezljiva in neozdravljiva bolezen.

### Najvišja železnica na svetu.

V nedeljo dne 7. avgusta otvori Tardieu, minister za javne dela na Francoskem, železnico na žici nad Chamonix-om, ki bo vezala Aiguille du Midi in Mont Blanc. To vzpenjačo je zgradila francoska družba za gorske železnice. Gradila se je železnica sedemnajst let in bo najvišja železnica na svetu.

### Novi «Landru».

Z imenom Landru se zaznamujejo osebe, ki more svoje žene, da se okoristijo z njihovimi zapuščinami. Takega zločinca so prijeli v osebi nekega Edvarda Nazele. Lansko leto meseca maja se je ta poročil z osemnajstletno Atilije Stohr, hčerko nekega siromašnega trgovca. Nazele se je izdajal za zdravnika. Na dan poroke se je izročila nevestina dota v znesku 71.000 čehoslovaških kron in 10 tisoč švicarskih frankov ženinu. Nato sta se mladoporočenca odpravila na ženitovanjsko potovanje in šla v Marijine lazne (Češkoslovaška). Tu je mlada žena zbolela in umrla deseti dan po svoji poroki. Mož je označil kot zdravnik vzrok smrti s srčno hibo in truplo žene se je pokopalo. Starši pokojne Atilije, presenečeni radi prezgodnje smrti svoje hčere, so poizvedovali in naznanili vso zadevo policiji. Ta je najprej ugotovila, da Nazele ni bil nikdar zdravnik in ko se je izkopalo truplo umrle žene, se je doznalo, da ji je bilo vbrizgano pod kožo mamilo. Nazele se je zaprl, na njegovem stanovanju se je našla obsežna korespondenca z bogatimi ženskami, vdovami in gospodičnami. Na ta način se je rešila marsikatera ženska, da je ni usmrtil Nazele iz same lakomnosti po denarju.

### Drago gosli.

Gosli znamke Stradivarius znane pod imenom «Michel Angelo», so se prodale za 10.000 funtov (približno 900.000 lir). To je najvišja vsota, ki se je doslej plačala za take gosli. Dosedanji lastnik, ki je pred kratkim umrl, je omenil v svoji oporoki, naj se skrbi za to, da pridejo gosli v posest samo kakega znamenitega violinista. Sedaj jih je dobil ogrski violinist Zoltan Szekely, ki bo odslej naprej nastopal vedno le s tem novim godalom.

### Grozna smrt starčka.

Štiri in osemdesetletni starček Graml iz Kreisbichla (Gorenje Avstrijsko) se je napotil, da obišče svojega v Kematenu bivajočega sina. Starček je šel peš, pri tem je zašel in prišel na močvirnat svet, kjer je večkrat padel in se slednjič obnemogel zgrudil. Tri dni in dve noči je bil v tem mučnem položaju. Ko so ga ljudje dobili, je že umiral. Muhe, črvi in druga golazen ga je tako zdelala, da je bila glava ena sama rana. Skoraj ga niso več spoznali. Lakota in žeja sta ga poleg vsega še mučila. Pomoč je prišla prepozno. V sinovem stanovanju je starček izdihnil po nekaj urah.

### Iz letalskega sveta

Neki nemški bogataš, ki noče biti imenovan, je nakazal nemškemu letalskemu društvu sto tisoč mark, ki naj se izroče onemu Nemcu, ki prileti na nemškem letalu z nemškim motorjem brez vsakih postaj medpotoma iz kateregakoli kraja Nemčije v New-York. Polet ne bo smel prekoračiti 84 ur. Letalo bo moralo nositi dve osebi in brezžični brzojav. Isti mecen je nadalje določil dve nagradi in sicer v znesku 50 in 25 tisoč mark. Prvo dobi letalec za polet, ki bo trajal petdeset ur brez postaj, in najkasneje do 31. oktobra 1927., drugo dobi pa oni letalec, ki napravi do istega roka v petdesetih urah najmanj štiri tisoč km. — Te dneve je vzletelo s pariškega letališča Bourget prvo letalo, ki je opremljeno z restavrantom. Poleg osobja, t. j. pilota in radiotelegrafista, sta v letalu še kuhar in natakar. Na letalu je prostora za deset potnikov. Ta leteči restavrant bo stalno vzdrževal zvezo med Parizom in Londonom in obratno.

### Junaška igralka

V «Palasttheatru» v Londonu je opazila pevka in igralka Evelyn Laye, preden je začela peti svojo glavno vlogo v «Princezinji Charming», da se skriva v gubah njenega krila mala miška. Čeprav se je bila do smrti prestrašila, je imela vendar še toliko poguma, da je pela, a ves čas je poskusila otresti nepovabljenega gosta s svojega krila. Miška je le še globlje zlezla v gube. Nobeden ni opazil tega brezuspešnega boja med pevko in miško. Komaj njen soigralec John Clacke, junak dotične opere, je zagrabil neopažen, kakor hitro je stopil na oder, miško in jo tiščal v roki do konca prizora. Ko je zavesa padla, se je pevka onesvestila in padla na tla, medtem ko se je moral Clacke večkrat priklanjati občinstvu, držaje še vedno miško v roki. Ko je zvedelo občinstvo, kako junaško je rešil Clacke svojo soigralko iz opasnega položaja, je na vse grlo odobravalo njegov pogum kakor tudi pogum pevke Evelyne, ki je pela z živo miško v svojem krilu.

### Izgubil spomin

Nekateri pastirji iz planinske koče v Renonu (bolcanska pokrajina) so slišali v daljavi klice na pomoč. Ko so prišli na mesto, odkoder se prihajali obupni glasovi, so dobili moža visečega nad globoko prepadom in držečega se krčevito za nad prepad molečo skalo. Ko se je posrečilo pastirjem rešiti moža iz opasnega položaja, so ugotovili, da je izgubil radi groznega strahu ves spomin, tako da se ni mogel spomniti več niti na svoje ime, ne na svoj poklic, niti odkod je prišel.

### Generalke

Moskovski listi poročajo o treh ženskah, ki so pravkar dovršile tečaj leningrajske vojne akademije in dosegle na podlagi svojih študijev stopnjo, ki se ujema s činom generala v rdeči armadi. Vse tri ženske so že sodelovale v vojnah sovjetske armade: Aleksandra Boga-Bočgova se je vojskovala proti belim armadam, Olga Minskaja je bila v armadi že višji načelnik, Marija Sohnovskaja je pa v meščanski vojni načelovala protovoljcem in si priborila red rdere zastave, ki je največje vojaško odlikovanje v sovjetski Rusiji.


**TRŽ. KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU**

**ul. Torrebianca 19 in Raffineria 7**

ima v zalogi:

**Semena:** Erfurtskih karfijol, brokol, zelja, vrzot, graha, motovilca, špinače, solate endivije, radiča, solate avguštane, sveže dospelo seme jesenske repe kranjske, solatne pese, peteršilja ter vsa ostala semena za sedanjo setev.

**Deteljе in trave:** Inkarnatno deteljo, lucerno ali večno deteljo ter domačo triletno. Trave francoske pahovke ali travuljo, laško ljulko, angleško ljulko, mačji rep in nizko angleško travo za vrtove.

**Šape:** okoličanska, istrska in kraška toporišča, motike, sekire, srpe, drevesne škarje, cepilne nože, železne, vrtne grablje itd.

**Stroje:** slamoreznice, žitne čistilnice, mlečne posnemalnike, transportne vrče za mleko. Vse druge stroje lahko naročimo na zahtevo od najzanesljivejših tu- in inozemskih tovarn.

**Umetna gnojila:** Za Thomasovo žlindro sprejmemo naročila, ter jo dobijo le oni, ki jo naročijo. V zalogi imamo superfosfat, kalijevo sol in amonijev soliter.

Razun imenovanega imamo v zalogi še vsakovrstne kmetijske potrebščine.

**Čebelarske potrebščine:** Trčalnice za med iz najboljše nemške tovarne, znamke «Graze» na 3 in 4 satnike, zaklopne kozice za odlaganje satnikov, lesene sipalnike, čebelarske maske in pipe, kadilnike in samokadilnike, vilice in nože za med, vse kovinaste dele za A.-Ž. panje, satnice iz naravnega voska, ter vse drugo potrebno čebelarsko orodje. Na zahtevo pošiljamo cenik.

**THOMASOVA ŽLINDRA**

**Tržaška kmetijska družba v Trstu ima še nekaj vagonov 16-18% Thomasove žlindre na razpolago, katero ponudi po cenah, navedenih v naši okrožnici z dne 8. julija. To naročilo je zadnje, ki ga je naročila družba za letošnjo sezono. Kdor se ne takoj preskrbi s Thomasovo žlindro, mu družba ne bo mogla pozneje preskrbeti.**

**Naročila za Thomasovo žlindro sprejema za svoj okraj:**

**Kmečka posojilnica, Vipava,**
**Josip Jerjan, Dolina, in**
**Mlekarska zadruga, Trnovo.**

**TRŽ. KMET. DRUŽBA V TRSTU,**
**ul. Torrebianca 19, tel. 44-39.**

**RYA** je originalno mazilo ki odpravi radikalno **RYA**
**KURJA OČESA**
Dobiva se v vseh lekarnah.
FARMACIA SPONZA - Via Tor S. Piero 10 - Trst

**Darovi za birmo.**
Veliko izbero dobite v zalogi
**POVH ALBERT**
Via Mazzini 46 — Trst
850

**Liquidazione Permanente**
TRST, Via San Lazzaro 5

**PLATNO** (877)

| | | |
|---|---|---|
| ZEFIR . . . | od L | 1·60 naprej |
| POPELIN, fin. | „ | 7·— „ |
| BRISAČE . . | „ | 2·95 „ |
| ROBCI . . . | „ | —·95 „ |
| MADAPOLAM | „ | 2·— „ |
| PLATNO, laneno | „ | 6·60 „ |
| PLATNO za rjuhe 150 cm visoko | „ | 4·80 „ |
| NOGAVICE ženske | „ | 1·85 „ |
| NOGAVICE moške | „ | 1·75 „ |
| SRAJCE ženske | „ | 6·— „ |
| SRAJCE moške | „ | 22·— „ |

**Liquidazione Permanente**
Pridite, da se prepričate!

**Tržaška posojilnica in hranilnica**
registr. zadruga z omej. poroštvom
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torre bianca 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje
**po 4%**
večje in stalne vloge po dogovoru.
Sprejema „Dinarje" na tek. račun in jih obrestuje po dogovoru.
Davek od vlog plačuje zavod sam.
Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite.
— Obrestna mera po dogovoru. —
Na razpolago varnostne celice (safe)
Uradne ure za stranke od 8.30 do 13 in od 16 do 18.
Ob nedeljah je urad zaprt.
Štev. telef. 25-67.
**Najstarejši slov. denarni zavod**
866

**Naročajte „Edinost"**

**Lekarna Castellanovich**
Trst, Via Giuliani 42
(Sv. Jakob) (827)

Pred zdravljenjem **GLYKOL** Po zdravljenju

**FERRO CHINA PIGATTI**
Okrepčevalno sredstvo, predpisano od zdravniških avtoritet proti MALOKRVNOSTI, BLEDICI in za OKREVANJE
**LEKARNA ZANETTI - TRST - Via Mazzini**
808

W. J. KRIŽANOVSKA:
**NEMEZA**
**ROMAN**
**se prodaja**

v TRSTU: v Tiskarni „Edinost", Via S. Francesco 20 (tudi trdo vezan) in v Knigarni-papirnici Stoka, Via Milano 37. V GORICI: v Narodni knjigarni, Via Carducci 7, v Knjiganri kat. tisk. društva, Via Carducci 2. V KANALU: pri Izidoru Ivančiču. V IDRIJI: pri Framu Ciniburk in Valentinu Trevenu. V SOLKANU: pri Marlji Gomišček. V POSTOJNI: pri Antonu Milavcu.

**Cena 6·— lir**
**Po pošti L. 7·50**
**Prodajalci dobijo običajni popust.**